

ΔΙΑΤΜΗΜΑΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΤΟΠΙΟΥ
ΤΜΗΜΑ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ, ΠΟΛΥΤΕΧΝΙΚΗ ΣΧΟΛΗ & ΓΕΩΠΟΝΙΚΗ ΣΧΟΛΗ

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΔΗΜΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ. ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ 1912-2012

100

ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΤΟΠΙΟΥ
ΕΡΓΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΟΛΗ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ 2012

06.06 - 30.09

ΕΚΘΕΣΗ ΕΡΓΟΥ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗΣ ΤΟΠΙΟΥ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΣΥΓΧΡΟΝΗΣ ΤΕΧΝΗΣ

εκδόσεις Ζήτη Θεσσαλονίκη 2012

Διατμηματικό Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών Αρχιτεκτονική Τοπίου
Τμήμα Αρχιτεκτόνων, Πολυτεχνική Σχολή & Γεωπονική Σχολή
Post Graduate Studies in Landscape Architecture
School of Architecture Faculty of Engineering & School of Agriculture

Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
Aristotle University of Thessaloniki

Δήμος Θεσσαλονίκης
City Council of Thessaloniki

Αρχιτεκτονική Τοπίου
100 Έργα για την πόλη
Θεσσαλονίκη **2012**
Landscape Architecture
100 Projects for the City
Thessaloniki **2012**

Υπεύθυνη έκδοσης
Μαίρη Ανανιάδου-Τζημοπούλου
Editor-in-chief
Maria Ananiadou-Tzimopoulou

Σχεδιασμός & επιμέλεια έκδοσης
Αναστασία Μαυρίδου, Αναστασία Παπαδοπούλου, Βανέσσα Τσακαλίδου
Design & Layout
Anastasia Mavridou, Anastasia Papadopoulou, Vanessa Tsakalidou

εκδόσεις Ζήτη, Θεσσαλονίκη, 2012
Ziti editions, Thessaloniki, 2012

ISBN: 45678-5678-7865-9

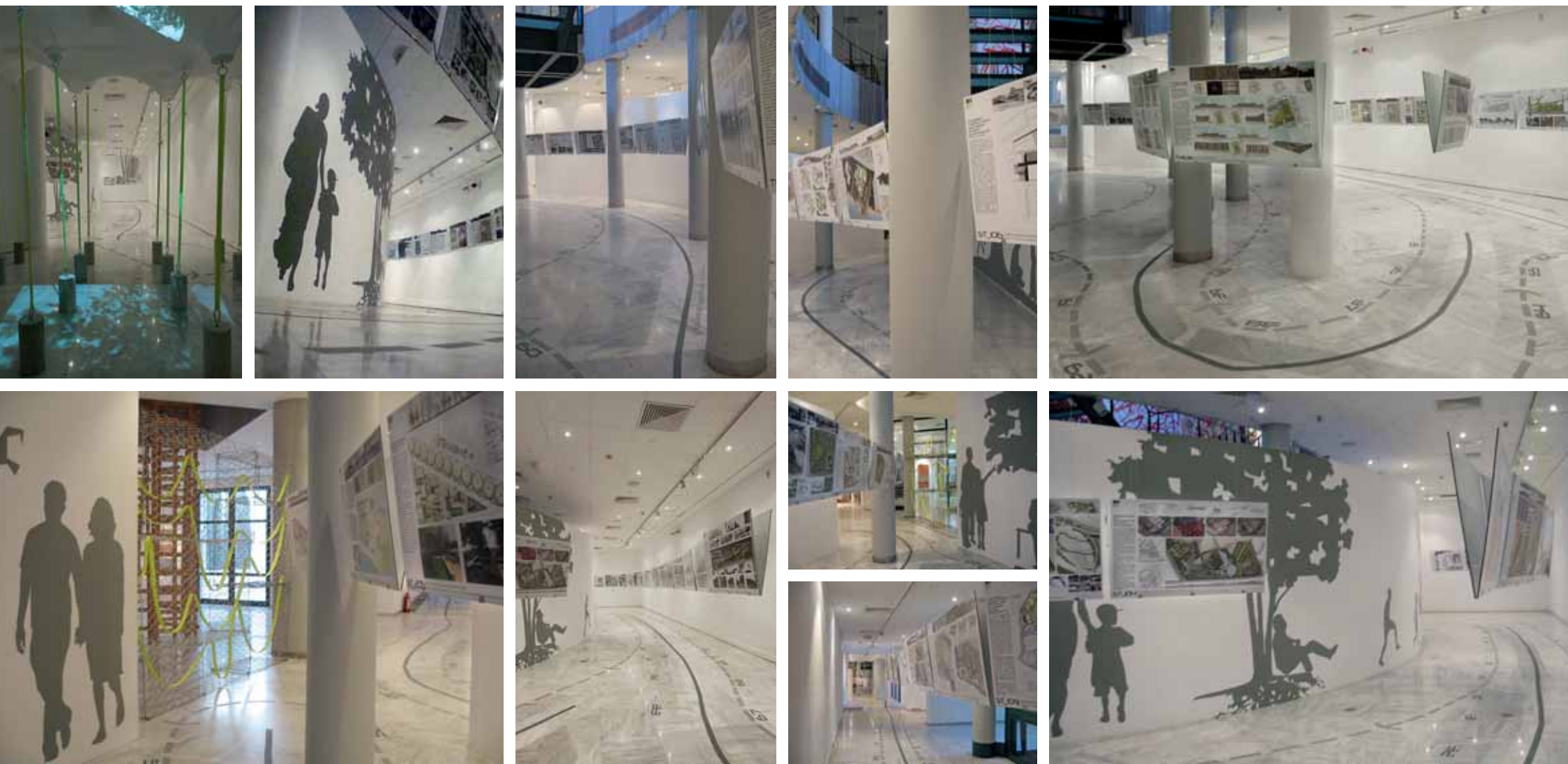
Την έκθεση υποστήριξαν: **Φυτώρια ΓΙΔΑΡΑΚΟΥ**

Κτήμα
ΓΕΡΟΒΑΣΙΛΕΙΟΥ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΖΗΤΗ
www.ziti.gr

Panmetal

Φωτογραφίες: Γ. Τσουφλίδης (1, 5, 6), Α. Κτίστης (2, 3, 11, 15, 17), Μ. Ανανιάδου (4, 7, 13, 14, 16, 18, 19, 20), Α. Παπαδοπούλου + Β. Τσακαλίδου (8, 9, 10, 12)

Διοργάνωση της έκθεσης:

Μεταπτυχιακό Αρχιτεκτονική Τοπίου. Μ. Ανανιάδου-Τζημπούλου, Διευθύντρια, καθηγήτρια Τμήματος Αρχιτεκτόνων, Ι. Α. Τσαλικίδης, Αναπληρωτής Διευθυντής, καθηγητής Γεωπονικής Σχολής

Τμήμα Αρχιτεκτόνων, Πολυτεχνική Σχολή, Α.Π.Θ. Γ. Παπακώστας, Πρόεδρος, καθηγητής Τμήματος Αρχιτεκτόνων

Υπό την αιγίδα του Δήμου Θεσσαλονίκης. Θεσσαλονίκη 1912 - 2012

Επιμέλεια - Σχεδιασμός:

Α. Μαυρίδου, γεωπόνος - αρχιτέκτων τοπίου Α.Π.Θ., Α. Παπαδοπούλου, αρχιτέκτων - αρχιτέκτων τοπίου Α.Π.Θ., Β. Τσακαλίδου, δρ. αρχιτέκτων Α.Π.Θ., M.Arch U.C.L.

Συνεργάστηκαν οι:

Γ. Αρίμη, Β. Καρυπίδου, Α. Λίμπα, Π. Μουρατίδου, Α. Μπουρλίδου, Φ. Παπαπέτρου, απόφοιτοι του Μεταπτυχιακού Αρχιτεκτονική Τοπίου Α.Π.Θ., και Ε. Κούκωφ.

Η έκδοση «Αρχιτεκτονική Τοπίου. 100 έργα για την πόλη. Θεσσαλονίκη 2012», ως συνέχεια της ομότιτλης έκθεσης του Μεταπτυχιακού Αρχιτεκτονική Τοπίου του Τμήματος Αρχιτεκτόνων της Πολυτεχνικής Σχολής και της Γεωπονικής Σχολής του Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, είναι μέρος των επετειακών εκδηλώσεων-δράσεων για τα 100 χρόνια της Θεσσαλονίκης.

Η έκδοση περιλαμβάνει 100 projects–έργα, όπως οι μεταπτυχιακοί φοιτητές μας, με την καθοδήγηση των καθηγητών τους, επεξεργάστηκαν στο πλαίσιο εργαστηριακών μαθημάτων και μεταπτυχιακών εργασιών. Οι καινοτόμες προτάσεις των φοιτητών είναι ένα χαρακτηριστικό δείγμα διαμόρφωσης αστικών υπαίθριων χώρων, δημόσιων ή δημόσιας δραστηριότητας, αποκατάστασης τοπίων και δημιουργίας νέων πολιτισμικών χώρων με όρους οικολογίας, βιωσιμότητας και αειφορίας.

Το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης πρωτοπορεί στη διδασκαλία και στην έρευνα της Αρχιτεκτονικής Τοπίου από το 1974, ενώ από το 2003 είναι το μόνο ελληνικό πανεπιστημιακό ίδρυμα που προσφέρει μεταπτυχιακές σπουδές στο επιστημονικό αυτό αντικείμενο. Η παρούσα έκδοση αποτελεί χαρακτηριστικό δείγμα της εξαιρετικής δουλειάς που πραγματοποιείται στο μεταπτυχιακό πρόγραμμα σε εκπαιδευτικό και ερευνητικό επίπεδο και για το λόγο αυτό θα ήθελα να συγχαρώ τους διδάσκοντες και τους μεταπτυχιακούς φοιτητές, αλλά και να ευχαριστήσω όλους όσους συνέβαλαν στην έκδοση αυτή.

Ιωάννης Α. Μυλόπουλος

Πρύτανης Α.Π.Θ.

Καθηγητής Τμήματος Πολιτικών Μηχανικών

Είναι ιδιαίτερη τιμή και χαρά για το Τμήμα Αρχιτεκτόνων της Πολυτεχνικής Σχολής του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης να συμβάλλει δημιουργικά μαζί με το Διατμηματικό Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών «Αρχιτεκτονική Τοπίου», το Μακεδονικό Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης και Βιομηχανικού Σχεδιασμού, καθώς και το Δήμο Θεσσαλονίκης, στην υλοποίηση της έκθεσης με τίτλο: «Αρχιτεκτονική τοπίου, 100 έργα για την πόλη, Θεσσαλονίκη 2012» (6.6.2012 - 30.9.2012) καθώς και στον ανά χείρας κατάλογο της έκθεσης.

Ως εκ τούτου, επιθυμώ να εκφράσω τις θερμές ευχαριστίες μας στον Δήμαρχο Θεσσαλονίκης κ. Γιάννη Μπουτάρη, στη διευθύντρια του Μακεδονικού Μουσείου Σύγχρονης Τέχνης Αρχιτεκτονικής και Βιομηχανικού Σχεδιασμού κ. Ξανθήπη Σκαρπιά - Χόιπελ και στη διευθύντρια του Διατμηματικού Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών Αρχιτεκτονική Τοπίου, καθηγήτρια κ. Μαίρη Ανανιάδου - Τζημοπούλου για την επιτυχή και άψογη, όπως πάντα, συνεργασία μας.

Η εν λόγω έκθεση, η οποία εντάσσεται στο πλαίσιο των επετειακών εκδηλώσεων για την Θεσσαλονίκη 2012, περιλαμβάνει εκατό προτάσεις – projects για το αστικό τοπίο της Θεσσαλονίκης, αποτέλεσμα της εξαιρετικής ακαδημαϊκής δραστηριότητας του μεταπτυχιακού προγράμματος σε διδασκαλία και έρευνα, τόσο στα εργαστηριακά μαθήματα όσο και τις διδακτορικές διατριβές.

Ίσως δεν είναι ευρέως γνωστό, ωστόσο Μαθήματα Αρχιτεκτονικής Τοπίου και Σχεδιασμού Αστικών Υπαίθριων Χώρων διδάσκονται στο Τμήμα Αρχιτεκτόνων της Πολυτεχνικής Σχολής του Α.Π.Θ. από το 1974 με πρωτοβουλία του νυν ομότιμου καθηγητή του Τμήματός μας Δημήτρη Φατούρου και της τότε νεαρής βοηθού του και νυν Διευθύντριας του Διατμηματικού Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών Αρχιτεκτονική Τοπίου, καθηγήτριας Μαίρης Ανανιάδου - Τζημοπούλου.

Σήμερα αυτά τα μαθήματα αρχιτεκτονικής τοπίου είναι εξόχως επίκαιρα και δημοφιλή με γόνιμα και νεωτερικά αποτελέσματα τόσο στο Τμήμα μας όσο και στο αντίστοιχο Μεταπτυχιακό.

Έτσι, από την ευρηματική έκθεση, όπως την απολαύσαμε στο Μουσείο, επιβεβαιώνεται για μία ακόμη φορά ότι το μεγαλύτερο προσόν ενός γενικού ή ειδικού ακαδημαϊκού προγράμματος αρχιτεκτονικής παιδείας είναι η παραγωγή ενός κριτικού τρόπου σκέψης, που με ποικίλα μέσα, παροτρύνει την κοινωνία να διστάζει και να αναστοχάζεται.

Στο πανεπιστήμιο, εκπαιδευτές και εκπαιδευόμενοι, σε εναλλασσόμενους ρόλους και σε αμοιβαία σχέση εμπιστοσύνης, υποστηρίζουν μία καθ' υπερβολήν παιδεία που προσβλέπει με αισιοδοξία στο μέλλον, εδράζεται στο γνωστό και προετοιμάζει με ρίσκο το άγνωστο.

Στο πανεπιστήμιο καλλιεργείται μία παιδεία που αμφισβητεί τις βεβαιότητες και τα στερεότυπα του χθες και του σήμερα και εμπιστεύεται στους φοιτητές και τις φοιτήτριες να διανοηθούν δημιουργικά το αδιανόητο του αύριο.

Από την έκθεση προκύπτει ότι, στην πολύπλοκη και διαρκώς μεταβαλλόμενη εποχή μας, η αρχιτεκτονική παιδεία, χωρίς να παραιτηθεί από την αισθητική αρμοδιότητά της, ευδοκιμεί μόνο όταν αμφιβάλλει και διερευνά, πείσμων και εφ' όρου ζωής, μονίμως και εν εγρηγόρσει, τις σχέσεις των έργων της με τις πραγματικές συνθήκες της ζωής των ανθρώπων και με τον «άλλο».

Ο «άλλος» δεν είναι μόνο ο διαφορετικός συγκάτοικος των ποικίλων ανθρώπινων συνοικήσεων: της υπαίθρου, του οικισμού, της πόλης και της μητρόπολης.

Ο «άλλος», μπορεί επίσης να είναι οι άγνωστες σχέσεις της αρχιτεκτονικής με τις πραγματικές συνθήκες της ζωής των ανθρώπων. Οι πολύπλοκες σχέσεις της αρχιτεκτονικής με τη φύση και τον πολιτισμό. Οι συνεχώς μεταβαλλόμενες σχέσεις της αρχιτεκτονικής με τον σύνθετο υλικό κόσμο της ανθρώπινης διαβίωσης και συμβίωσης. Ο «άλλος», μπορεί να είναι οι ραγδαία μεταβαλλόμενες σχέσεις της αρχιτεκτονικής με το νέο άυλο ψηφιακό κόσμο που μας περιβάλλει.

Μέσα από τη διερεύνηση αυτών των σχέσεων, στις εκατό προτάσεις για το αστικό τοπίο της Θεσσαλονίκης η αρχιτεκτονική ανάγεται σε μία εκ πεποιθήσεως ποιητική, δημιουργική αλλά και πολιτική διαδικασία και παραπέμπει, ως μία «άλλη» αρχιτεκτονική εκδοχή, στην «άλλη» πόλη.

Η υφιστάμενη πόλη με τη σειρά της, η Θεσσαλονίκη ως τέχνημα, συγκροτούμενο από σχεδιασμένα όσο και από απροσδόκητα στοιχεία, πολύ αβέβαια ελεγχόμενο στο σύνολό του, μας βεβαιώνει ευθαρσώς ότι είναι μία μόνο μορφή του πραγματικού. Η «άλλη» πόλη, ως αντικείμενο συλλογικής επιθυμίας ενός καλλίτερου κόσμου, παραμένει «εσόμενη».

Ας θυμηθούμε τι έγινε στο Τμήμα μας μόλις χθές: Στα πενήνταπέντε χρόνια της ιστορίας του, το Τμήμα μας επιδιώκει ένα γόνιμο ερευνητικό και εκπαιδευτικό περιβάλλον αρχιτεκτονικής παιδείας, το οποίο καλύπτει όλη την έκταση του γνωστικού αντικειμένου της αρχιτεκτονικής: από το σχεδιασμό αντικειμένων ως την κλίμακα του τοπίου, της πόλης και της περιφέρειας, από τις εικαστικές τέχνες και τη σύνθεση ως την κατασκευή και την επανάχρηση, από την ιστορία της τέχνης και της αρχιτεκτονικής ως την αρχιτεκτονική του μέλλοντός μας.

Στο πλούσιο, πολύπλευρο και ποιοτικό έργο του Τμήματός μας, παράλληλα με την έρευνα και τη διδασκαλία, εντάσσεται ένα παράλληλο ακαδημαϊκό έργο που σχετίζεται με την οργάνωση και τη συμμετοχή μας σε εκθέσεις, εκδηλώσεις, συνέδρια, ακαδημαϊκές συναντήσεις και εντατικά φοιτητικά εργαστήρια. Έτσι, μόλις πριν δύο χρόνια (2010) προσκαλείται από το Τμήμα μας ο Ιταλός αρχιτέκτονας και ακαδημαϊκός Enrico Fontanari καθηγητής στο IUAV, δηλ. στο

Πανεπιστημιακό Ινστιτούτο Αρχιτεκτονικής της Βενετίας. Ο Enrico Fontanari είναι συντονιστής δικτύου Σχολών Αρχιτεκτονικής που διδάσκουν Αρχιτεκτονική Τοπίου και ήταν μέλος της διεθνούς κριτικής επιτροπής, δηλ. του jury, το οποίο επέλεξε τις Σχολές Αρχιτεκτονικής στις οποίες απονεμήθηκε βραβείο στο πλαίσιο της 5ης Biennale Αρχιτεκτονικής Τοπίου στη Βαρκελώνη το 2008. Ως γνωστόν, μεταξύ των βραβευθέντων ήταν και το δικό μας Τμήμα Αρχιτεκτόνων της Πολυτεχνικής Σχολής του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης.

Η διάλεξη του καθηγητή Enrico Fontanari με τον εξαιρετικά ενδιαφέροντα τίτλο: “Landscape and the endless city” με άλλα λόγια «Το τοπίο και η ατέρμων πόλις» αναζητά με ευρηματικό και συχνά απροσδόκητο τρόπο τις νέες σχέσεις ανάμεσα στην αρχιτεκτονική, το τοπίο και την πόλη.

Ταυτόχρονα το Τμήμα μας εγκαινιάζει έκθεση φοιτητικών εργασιών της 5ης Biennale Αρχιτεκτονικής Τοπίου της Βαρκελώνης του 2008 σε παρακείμενο χώρο του Μακεδονικού Μουσείου Σύγχρονης Τέχνης, Αρχιτεκτονικής και Βιομηχανικού Σχεδιασμού. Η έκθεση παρουσιάζει διακόσια εξήντα αρχιτεκτονικές προτάσεις αρχιτεκτονικής τοπίου (projects) από είκοσι τέσσερις χώρες και πενήντα τέσσερις Αρχιτεκτονικές Σχολές στο χώρο του Μουσείου. Παράλληλα στον ίδιο χώρο εκτίθενται τριάντα εργασίες από τα εκπαιδευτικά προγράμματα Αρχιτεκτονικής επιπέδου master της Αρχιτεκτονικής Σχολής της Βαρκελώνης. (Master Degree in Landscape και Master in Landscape – Architecture).

Στα εκθέματα συμπεριλαμβάνονται τα έργα των Σχολών Αρχιτεκτονικής που διακρίθηκαν από διεθνή κριτική επιτροπή (Jury). Η απονομή περιελάμβανε ένα βραβείο και δύο επαίνους. Ανάμεσά τους το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, που τιμήθηκε με έπαινο τόσο για τη συμμετοχή του με διπλωματικές εργασίες και θέματα των studios αρχιτεκτονικής του Τμήματος Αρχιτεκτόνων της Πολυτεχνικής Σχολής, όσο και για τη συμμετοχή του Διατμηματικού Μεταπτυχιακού Τμήματος Αρχιτεκτονικής Τοπίου του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης.

Στα εγκαίνια της έκθεσης παρευρίσκεται ο Jordi Sarda, αρχιτέκτων, καθηγητής στο Departament D’Urbanisme Ordenacio Del Territori, Escola Tecnica Superior D’Arquitectura De Barcelona, Universitat Politecnica De Catalunya, ιδρυτικό μέλος της ομάδας της Αρχιτεκτονικής Τοπίου και υπεύθυνος πολιτιστικών του Συλλόγου Αρχιτεκτόνων της Βαρκελώνης την προηγούμενη τριετία.

Οι εκδηλώσεις αυτές προστίθενται στις σχετικά πρόσφατες συνεργασίες μας –μεταξύ άλλων– με τον Josep Accebilio, τη Μαρία Γούλα, τον Elias Zengelis, τον Jean Pierre Le Dantec, τον Patrick Schumacher, τη Δήμητρα Προφήτου, το Γιάννη Τσαλικίδη, το Σπύρο Πολλάλη αλλά και τη Martha Schwartz, τον Kas Oosterhuis, την Ilona Lenard και τον Jonathan Hill.

Εδώ ας μου επιτραπεί σε παρένθεση να αναφερθώ, στη συγκλονιστική διάλεξη του Βρετανού καθηγητή Neil Spiller, με τίτλο: “Communicating Vessels” (2010), στην πλέον πρόσφατη εξαιρετική διάλεξη του Ιταλού καθηγητή Renato Bocchi με τίτλο: «Αρχιτεκτονική και τοπίο: Σχεδιάζοντας στην Βενετία και στη λιμνοθάλασσα της» (2011), αλλά και στην εξίσου γοητευτική συνέντευξη του Δημήτρη Φατούρου στο Νίκο Καζέρο, με θέμα το ιδιαίτερο νόημα του «τοπίου» ως ανθρώπινου τεχνήματος, δημοσιευμένη στον τόμο «Δ. Φατούρος», Επιμέλεια Λόης Παπαδόπουλος και Σοφία Τσιτιρίδου, Εκδόσεις Δομές, Μουσείο Μπενάκη, Αθήνα 2009. Την τελευταία αυτή συνέντευξη, σας τη συνιστώ ανεπιφύλακτα να τη μελετήσετε.

Δύο μεγάλες εκδηλώσεις, επίσης, του Τμήματος (2009) επισφραγίζονται από τις αντίστοιχες εκδόσεις.

Έκθεση (στο λιμάνι) και έκδοση του Τμήματος Αρχιτεκτόνων «Οι φοιτητές σχεδιάζουν το τοπίο της Θεσσαλονίκης στην αειφόρο προοπτική της πόλης» (Εκδόσεις Ζήτη).

Έκθεση (στο Μουσείο Μπενάκη) και έκδοση του Τμήματος Αρχιτεκτόνων και ΔΠΜΣ Αρχιτεκτονική Τοπίου «Πλατείες της Ευρώπης, Πλατείες για την Ευρώπη», (Εκδόσεις Ζήτη) από το ομότιτλο ερευνητικό των Πανεπιστημίων ΑΠΘ, IUAV, ETSAB, MSH, CIDAC, Jajelonian University - Ελλάδα, Ιταλία, Ισπανίας, Γαλλίας, Ιταλίας και Πολωνίας.

Έτσι η έκθεση και η παρούσα έκδοση προστίθενται στο έργο του Τμήματός μας, διευρύνουν σκόπιμα και ενσυνείδητα την αρχιτεκτονική παιδεία πέρα από το στενό ακαδημαϊκό μας πλαίσιο, συμβάλλουν στον εμπλουτισμό των γνώσεων όλων μας, εκπαιδευτών και εκπαιδευομένων, και εξασφαλίζουν την ευρύτερη αναγνώρισή του στίγματος και των ποιοτικών χαρακτηριστικών του Τμήματός μας, στη χώρα μας και διεθνώς.

Τελειώνοντας το Τμήμα Αρχιτεκτόνων της Πολυτεχνικής Σχολής του Α.Π.Θ. ευχαριστεί και πάλι θερμά και συγχαίρει όλους τους δημιουργικούς συντελεστές αυτού του υπέροχου ακαδημαϊκού επιτεύγματος, και τους εύχεται να ενδιαφέρονται πάντα, με την ίδια επιμονή και το ίδιο πάθος, για το Περιβάλλον, την Αρχιτεκτονική και την Πόλη.

Γεώργιος Ν. Παπακώστας

Πρόεδρος Τμήματος Αρχιτεκτόνων,
Πολυτεχνικής Σχολής Α.Π.Θ.

Εισαγωγικό σημείωμα

Η έκδοση αποτελεί κατάλογο της έκθεσης «Αρχιτεκτονική Τοπίου, 100 Έργα για την πόλη, Θεσσαλονίκη 2012» που διοργανώθηκε από το Τμήμα Αρχιτεκτόνων και το Μεταπτυχιακό «Αρχιτεκτονική Τοπίου», ΑΠΘ, στο πλαίσιο των επετειακών εκδηλώσεων για τη Θεσσαλονίκη 2012, υπό την αιγίδα του Δήμου Θεσσαλονίκης. Φιλοξενήθηκε στο Μακεδονικό Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης από 6 Ιουνίου 2012 έως και το Σεπτέμβριο του 2012. Παρουσιάζονται εκατό προτάσεις – projects για το τοπίο της Θεσσαλονίκης, όπως προκύπτουν από Εργαστηριακά Μαθήματα και Μεταπτυχιακές Διατριβές του Διατμηματικού Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών του Τμήματος Αρχιτεκτόνων, Πολυτεχνικής Σχολής και της Γεωπονικής Σχολής του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης.

Το Μεταπτυχιακό είναι το μόνο για τα Ελληνικά Πανεπιστήμια, διετές πρόγραμμα που από το 2003 παρέχει Master Αρχιτεκτονικής Τοπίου, αναγνωρισμένο πανευρωπαϊκά και διεθνώς από την ECLAS, European Council of Landscape Architecture Schools, την EFLA, European Federation for Landscape Architecture και IFLA, International Federation of Landscape Architects.

Στη σύγχρονη εποχή που το τοπίο παίζει πρωταρχικό ρόλο στη νέα θεώρηση του αστικού χώρου αλλά και με το γενικότερο ενδιαφέρον για το περιβάλλον, την οικολογία και την αειφόρο ανάπτυξη, η Αρχιτεκτονική Τοπίου καθίσταται απαραίτητη ως σπουδή και ειδίκευση, ανάμεσα σε όλες τις άλλες που ασχολούνται με τον Σχεδιασμό: Αρχιτεκτονικό, Αστικό, Πολεοδομικό, Χωροταξικό.

Η Αρχιτεκτονική Τοπίου ασχολείται με τη μελέτη και τον σχεδιασμό του υπαίθρου, περιβάλλοντος χώρου, του φυσικού και ανθρωπογενούς τοπίου. Απολαμβάνει από το 1970 και εντεύθεν μια περίοδο ανανεούμενης ενόρασης και πρακτικής. Εγκαθίσταται ως απαραίτητος κλάδος Σχεδιασμού του έντονα μεταβαλλόμενου μεταπολεμικά τοπίου.

Το θεωρητικό της υπόβαθρο σταδιακά διαμορφώθηκε με έμφαση στα ακόλουθα:

- δυνατότητα ανάγνωσης του τοπίου, χώρου υποδομής, καθρέφτη της κοινωνίας, του προϊόντος και του μέσου παράγωγης,
- κοινωνικο-οικονομική, οικολογική και αντιληπτική ή πολιτισμική ερμηνεία του τοπίου, της φυσικότητας και της μεταβλητότητας, της δεκτικότητας και της ικανοχωρητικότητάς του,

- ότι οφείλει αυτή η ανάγνωση να διαπερνά με συνέπεια αλλά και δημιουργικά κάθε έργο διαμόρφωσης χώρου, καθιστώντας τα νέα σχεδιασμένα τοπία, ανεξάρτητα από κλίμακα, κατάλληλα να συνδιαλέγονται με τον αστικό ή φυσικό χώρο και να διαδραματίζουν κάθε φορά καθοριστικό ρόλο στην οργάνωση της πόλης ή της υπαίθρου, του αστικού ή φυσικού περιβάλλοντος,
- ότι ο σχεδιασμός τοπίου οφείλει με αυτή την οπτική να συντελεί επίσης στην προστασία ή και την αποκατάσταση τοπίου.

Σπουδαίοι Αρχιτέκτονες τοπίου, δάσκαλοί μας, δάσκαλοι και συνεργάτες στο Μεταπτυχιακό, αφηγούνται στην έκθεση θεωρίες και έργα τους, όπως ο Michel Corajoud, ο Jacques Simon, ο Michel Desvigne, η Martha Schwartz κ.ά. στην αίθουσα-εκθετήριο των Μεταπτυχιακών Διατριβών.

Με την έκθεση και την έκδοση αυτή προσφέρονται από το Μεταπτυχιακό στην πόλη μας που γιορτάζει τα 100 χρόνια απελευθέρωσής της, 100 σχεδιασμένα έργα Αρχιτεκτονικής Τοπίου. Μπορούν, καθώς βρίσκουν άμεση ανταπόκριση στο ενδιαφέρον του Δήμου να συμβάλλουν στο μέλλον της Θεσσαλονίκης και την αειφόρο ανάπτυξή της.

Τα έργα αυτά είναι μικρή μόνο επιλογή εργασιών των φοιτητών με τους καθηγητές τους, στο πλαίσιο του εκπαιδευτικού, επιστημονικού και ερευνητικού έργου που από το 2003 έως σήμερα συνεχίζεται αδιάλειπτα.

Αφορούν το σχεδιασμό του αστικού, περιαστικού και φυσικού περιβάλλοντος.

Διαπραγματεύονται με σύγχρονη οπτική πληθώρα ζητημάτων, που σχετίζονται με προοπτική βιωσιμότητας και αειφορίας για τη Θεσσαλονίκη και την ευρύτερη περιοχή.

Δίνουν έμφαση στην ιστορία του τόπου, φυσική και πολιτισμική, τα βιώματα των κατοίκων, κοινωνικά και απόλαυσης, την οικολογία και οικονομία του τοπίου της πόλης, ορίζοντας έτσι τη μετασχηματιζόμενη εικόνα της.

Τα σχεδιασμένα έργα Αρχιτεκτονικής Τοπίου αναπτύσσονται σε έξι ενότητες. Εκτυλίσσονται σε προοδευτική μετάβαση:

- από το αστικό, στο περιαστικό και το ευρύτερο φυσικό τοπίο της πόλης
- από τη μικρή προς μεγαλύτερη κλίμακα,
- από ύψιστα τεχνητοποιημένα έως φυσικά, προστατευόμενα ή μη, περιβάλλοντα.

Οι ενότητες αναφέρονται στο τοπίο της Θεσσαλονίκης και περιλαμβάνουν τις ακόλουθες κατηγορίες έργων:

_Ανασύνταξη του αστικού τοπίου της πόλης.

_Αναβάθμιση του χώρου της πόλης, διαμόρφωση δημόσιου χώρου. Αστικά πάρκα, όπως το πάρκο επί της οδού Αγίου Δημητρίου, πάρκο Μελενίκου, πάρκο Ανθέων, μητροπολιτικά πάρκα, όπως Μητροπολιτικό πάρκο ΔΕΘ, πλατείες, όπως πλατεία Δικαστηρίων και Αχειροποιήτου, στάσεις Μετρό, πεζόδρομοι, όπως άξονας Αριστοτέλους, άξονας Δημητρίου Γούναρη, παραλίες, θαλάσσιο μέτωπο, όπως η παράλια ζώνη από το Ποσειδώνιο αθλητικό κέντρο έως το Καραμπουρνάκι, το θαλάσσιο μέτωπο του Δήμου Καλαμαριάς και δίκτυα αστικών χώρων, όπως δίκτυα πρασίνου στη 2η δημοτική κοινότητα Θεσσαλονίκης, για τη ζωή και τη μετακίνηση στην πόλη.

_Διαμόρφωση χώρων δημόσιας δραστηριότητας. Αύλειος σχολείων, όπως το 14ο Γυμνάσιο-Λύκειο Θεσσαλονίκης, το 2ο Λύκειο Καλαμαριάς, σχολικό συγκρότημα στο δήμο Αμπελοκήπων, μουσείων, όπως υπαίθριου χώρου κέντρου διάδοσης επιστημών και μουσείου τεχνολογίας, ιδρυμάτων, όπως υπαίθριος χώρος Μεγάρου Μουσικής Θεσσαλονίκης, λουτρικό πολυλειτουργικό συγκρότημα Θέρμης, Επταπύργιο Θεσσαλονίκης, πανεπιστημίου, όπως διαμόρφωση υπαίθριου χώρου Μετεωροσκοπείου και Αστεροσκοπείου ΑΠΘ, Πλατεία Χημείου ΑΠΘ, Γεωπονικής Σχολής ΑΠΘ, πάρκο Αγροκτήματος ΑΠΘ, ακάλυπτοι, όπως στην περιοχή των οικοδομικών μονάδων στην ανατολική Θεσσαλονίκη, φυτεμένα δώματα, όπως φυτεμένα δώματα σε εγκαταστάσεις του ΑΠΘ και φυτεμένες όψεις, όπως φυτεμένες όψεις στο γήπεδο Κλεάνθης Βικελίδης στην περιοχή Χαριλάου.

_Ανάκτηση και αποκατάσταση υπολειμματικών χώρων, σκωριο-τοπία. Χείμαρροι, όπως αστικοί χείμαρροι ανατολικής Θεσσαλονίκης, στρατόπεδα, όπως Νταλίπη, πρώην βιομηχανικοί ή εκθεσιακοί χώροι, όπως το δυτικό μέτωπο Θεσσαλονίκης, αστικά ή μητροπολιτικά πάρκα και δίκτυα πράσινων χώρων στη δυτική Θεσσαλονίκη.

_Διαμόρφωση, αποκατάσταση περιαστικού τοπίου σε σχέση με τεχνικά έργα και έργα εκμετάλλευσης φυσικού πλούτου.

Περιφερειακή οδός, νταμάρια Ασβεστοχωρίου, περιφερειακή τάφρος, χωματερή Δερβενίου, περιαστικά πάρκα, όπως στο δήμο Πανοράματος και στο δήμο Θέρμης.

_Αποκατάσταση φυσικού χώρου και προστατευόμενων περιοχών.

Κορώνεια, Μεγάλο Έμβολο, Δυτική παράκτια ζώνη, όπως υγροτοπικά τοπία δυτικής Θεσσαλονίκης, ποταμός Εχέδωρος.

Στα παρουσιαζόμενα έργα σχεδιασμού τοπίου αφομοιώνονται οι καινοτόμες μέθοδοι της λεγόμενης πράσινης ή περιβαλλοντικής οπτικής.

Η βασική όμως διαφοροποίηση από όποια άλλη εξειδίκευση, βιοκλιματικής ή περιβαλλοντικής ή αειφορικής ή και μόνο οικολογικής κατεύθυνσης σχεδιασμού, είναι ότι όλα τα project αντιμετωπίζονται ολοκληρωμένα και σφαιρικά μέσα από τις σύγχρονες προσεγγίσεις της επιστήμης, τέχνης και τεχνικής της Αρχιτεκτονικής Τοπίου, με κριτήρια δηλαδή κοινωνικά, οικολογικά και αντιληπτικά, με έμφαση στη δημιουργική παρέμβαση για το σχεδιασμό, την αναβάθμιση ή την αποκατάσταση του τοπίου.

Η έκθεση δεν θα μπορούσε να πραγματοποιηθεί χωρίς και την υλική υποστήριξη του Τμήματος Αρχιτεκτόνων. Ούτε η έκδοση χωρίς την αντίστοιχη υποστήριξη του Δήμου και του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης.

Το έργο όμως και η προσφορά του στην πόλη μας δε θα μπορούσε να πραγματοποιηθεί χωρίς την ανιδιοτελή προσφορά ανεκτίμητης εργασίας των διακεκριμένων καθηγητών και μεταπτυχιακών φοιτητών στο πλαίσιο της δημόσιας και δωρεάν, μοναδικής στη χώρα μας, εκπαίδευσης Αρχιτεκτονικής Τοπίου.

Μαίρη Ανανιάδου - Τζημοπούλου

Διευθύντρια ΔΠΜΣ Αρχιτεκτονική Τοπίου

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ανασύνταξη του αστικού τοπίου της πόλης ΕΡΓΑ 1-17	17
αναβάθμιση, διαμόρφωση δημόσιου χώρου ΕΡΓΑ 18-39	37
διαμόρφωση χώρων δημόσιας δραστηριότητας ΕΡΓΑ 40-72	61
ανάκτηση και αποκατάσταση υπολειμματικών χώρων, σκωριο-τοπία ΕΡΓΑ 73-75	95
διαμόρφωση, αποκατάσταση περιαστικού τοπίου σε σχέση με τεχνικά έργα και έργα εκμετάλλευσης φυσικού πλούτου ΕΡΓΑ 76-92	99
αποκατάσταση φυσικού χώρου και προστατευόμενων περιοχών ΕΡΓΑ 93-100	117

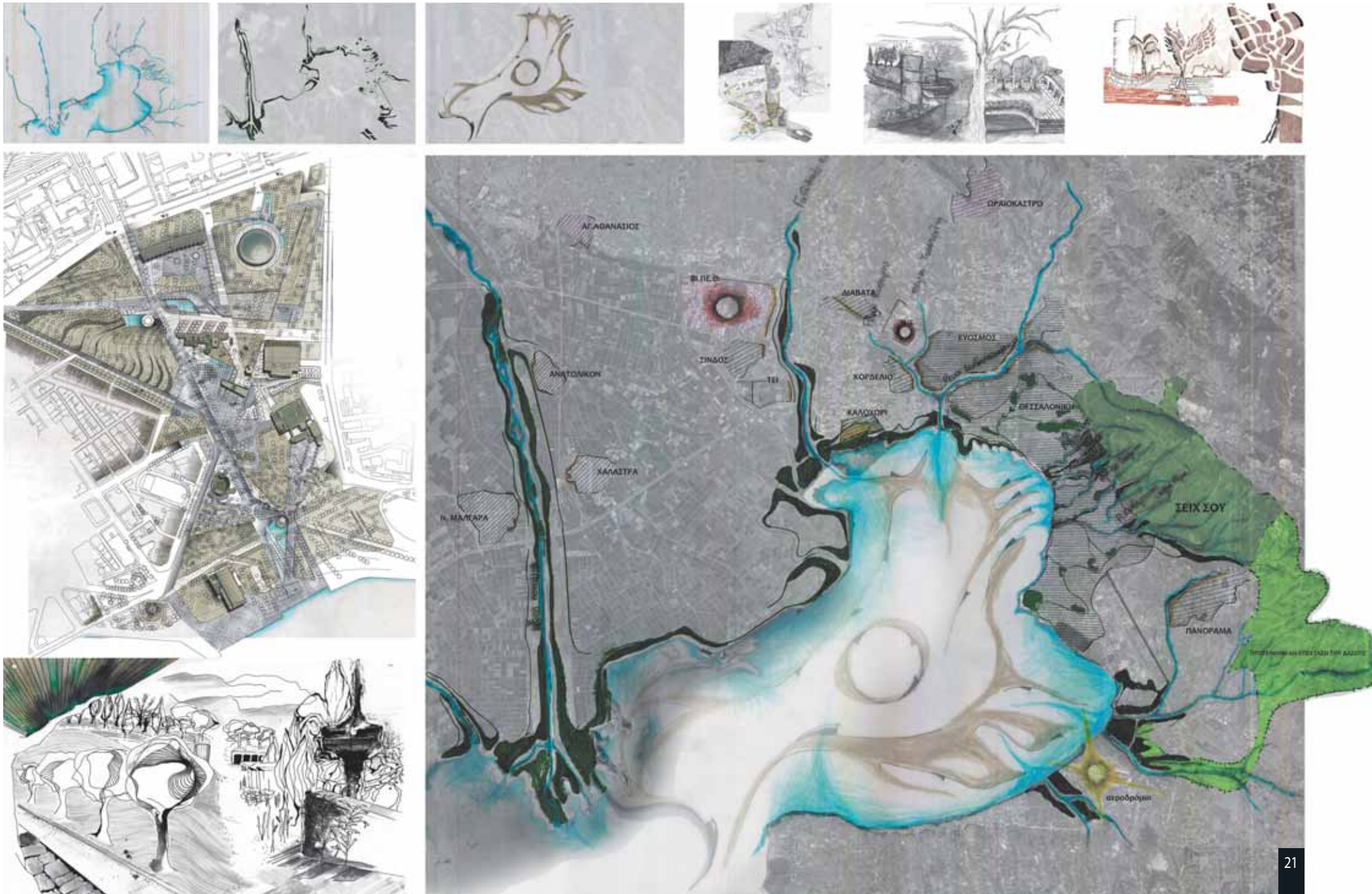
ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΙΚΟ ΠΑΡΚΟ Δ.Ε.Θ.

ΣΤ.103 _ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΤΟΠΙΟΥ ΑΣΤΙΚΩΝ ΥΠΑΙΘΡΙΩΝ ΧΩΡΩΝ

Διδάσκουσα: Καθηγήτρια Μ. Ανανάδου-Τζημπούλου _ Μεταπτυχιακοί φοιτητές: Η. Βενέσης, Ει. Καραβαγγέλη _ Ιούνιος 2010

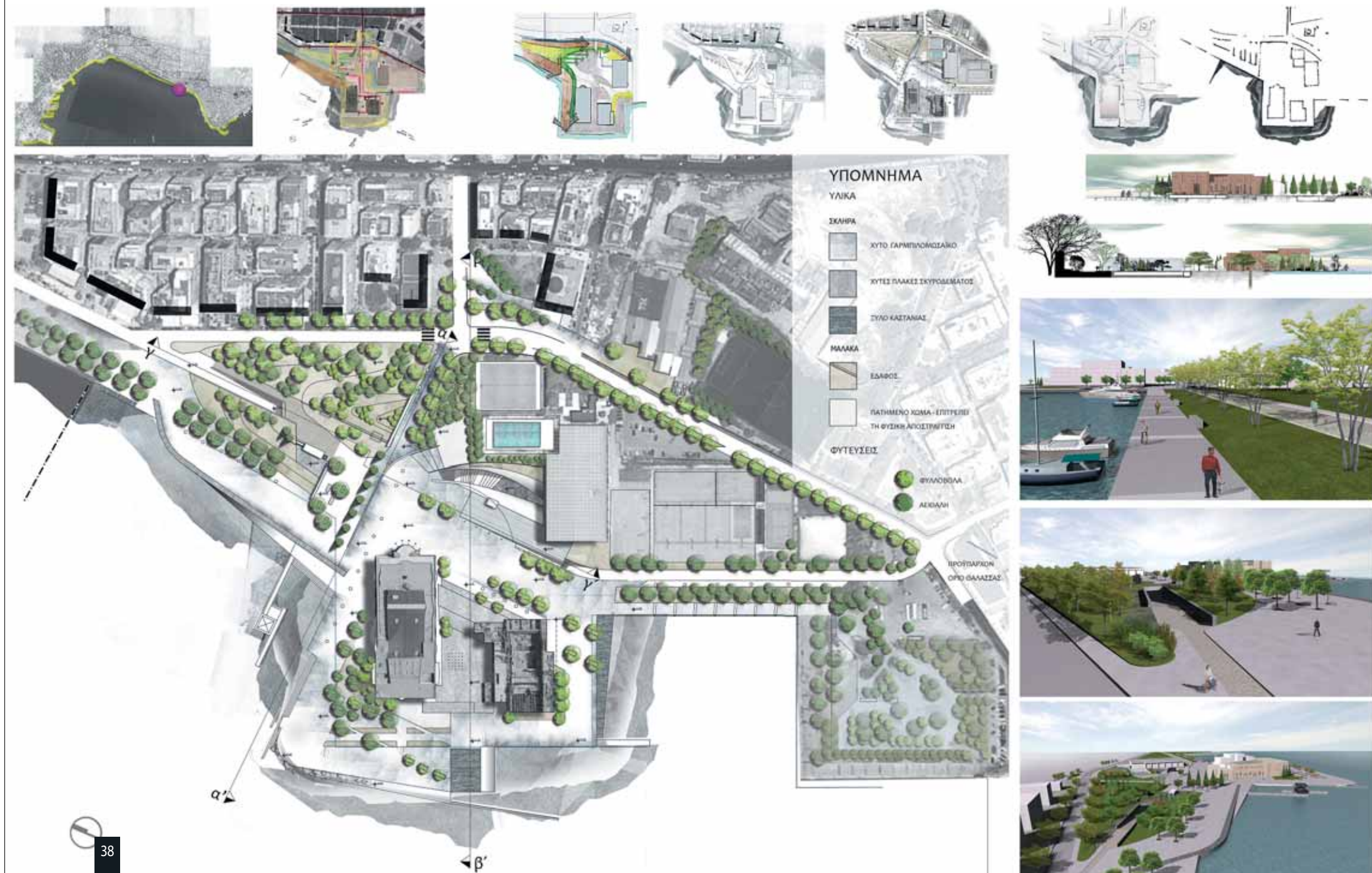
Η σχεδιαστική πρόταση επιδιώκει τα ακόλουθα: Η προσπελασιμότητα των πεζών θα διαγράφεται όχι περιμετρικά αλλά μέσω δικτύου πεζοδρόμων, αποκομμένα σε κατεύθυνση και σχηματισμό από το οδικό δίκτυο, προβάλλοντας το δικό του κυρίαρχο πλέγμα – όσο μπορεί αυτό να αυτονομηθεί στα περιθώρια του χώρου επέμβασης. Ρυθμός συμπίκνωσης και διάλυσης προτείνεται ταυτόχρονα στις φυτεύσεις και στη χάραξη: αστικά μονοπάτια, πλατείες και κλι-

μακτώ περιβάλλον τοπίο. Απόδοση διάρκειας σε συνθήκες ταυτόχρονης μεταβολής, σε δυναμικό σύστημα εξέλιξης του τοπίου: η μορφή που θα παρουσιάζει το ανάγλυφο από την ένταση των δρώντων παραγόντων – κυκλοφορία, φυσικά φαινόμενα, ανθρωποεπιρροές και η εποχικότητα, κ.ά. Το διαμορφωμένο τοπίο θα λειτουργεί ως διηγητικός παράγων αυτών των δράσεων, ώστε να συντελεί στην αποφόρτιση και την ομογενοποίηση του τοπίου.

Κύρια σχεδιαστική πρόθεση αποτελεί η ανάδειξη της προσπελασιμότητας του χώρου από τους περιπατητές και η αποκατάσταση της συνέχειας της διαδρομής κατά μήκος του θαλάσσιου μετώπου, καθώς σήμερα δεν είναι εφικτές. Το πράσινο –χαμηλή και υψηλή βλάστηση– παίζει κυρίαρχο ρόλο στη σύνθεση, υποδεικνύοντας όρια, κινήσεις και διαδρομές. Η επεξεργασία του φυσικού και προτεινόμενου (τεχνητού) ανάγλυφου βρίσκεται στο πεδίο ενδιαφέροντος

του σχεδιασμού, με στόχο την ενσωμάτωση των υφιστάμενων κτιριακών εγκαταστάσεων στο συνολικό σχεδιασμό. Αναδιπλώσεις, εξάρσεις και εξομαλύνσεις του στοχεύουν στην αποφόρτιση του τοπίου σε συνδυασμό με την επιλογή των κατάλληλων φυτεύσεων. Η οδός της 25 Μαρτίου παραλαμβάνει καθόλο το μήκος της ελεύθερους χώρους, λειτουργώντας τελικά ως ενοποιητικός και όχι ως αυστηρός άξονας κατακερματισμένων χώρων.

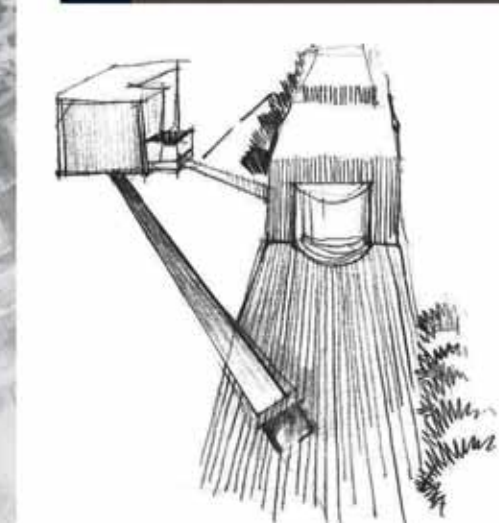
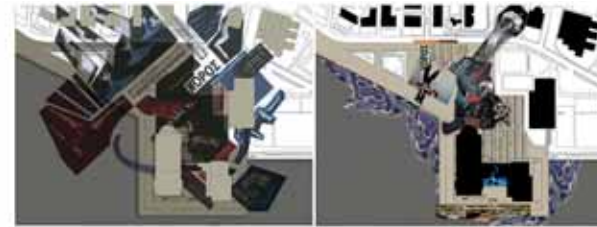
ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΥΠΑΙΘΡΙΟΥ ΧΩΡΟΥ ΜΕΓΑΡΟΥ ΜΟΥΣΙΚΗΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΣΤ.108 _ ΕΙΔΙΚΕΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ & ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΤΟΠΙΟΥ – ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ, ΑΝΑΨΥΧΗΣ, ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΕΣ, ΣΧΟΛΙΚΕΣ, ΑΘΛΗΤΙΚΕΣ

Διδάσκοντες: Καθηγητές Κ. Αντωνίου, Γ. Ζωίδης _ Μεταπτυχιακοί φοιτητές: Θ. Ζάγκα, Β. Ιγνατιάδου, Α. Λίμπα, Δ. Μαχαϊρίδου, Μ. Μομίρον _ Φεβρουάριος 2011

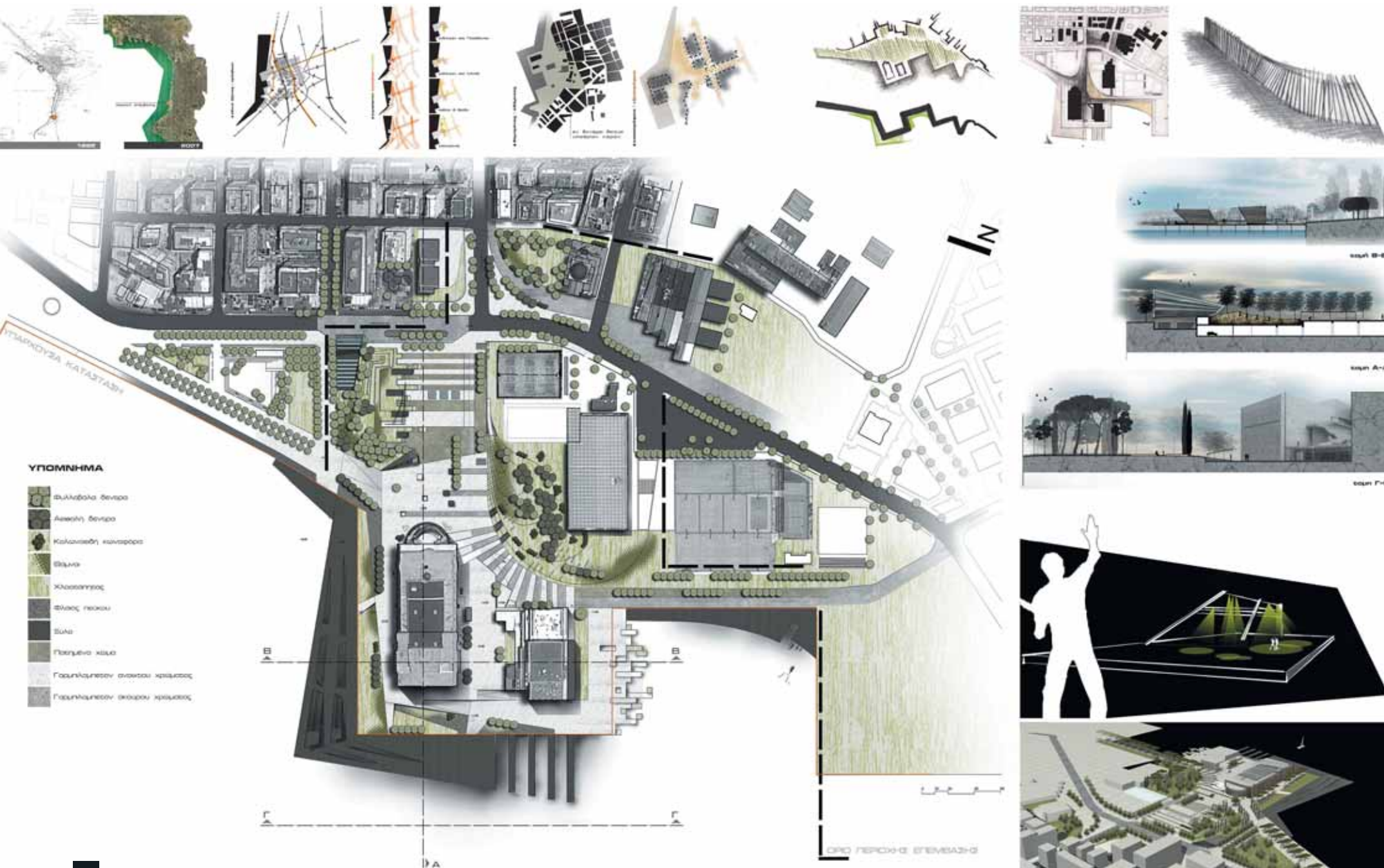
Η περιοχή μελέτης εντοπίζεται στα όρια της θάλασσας με το αστικό τοπίο. Η διαδικασία ανάλυσης τοπίου προώθησε την αρχική ιδέα του σχεδιασμού με κύριο στόχο την επιστροφή και την απόδοση υπαίθριου χώρου στον αστικό ιστό. Η πρόταση στηρίχθηκε σε δύο συνιστώσες: 1. στο αυστηρό θαλάσσιο όριο της ευρύτερης περιοχής του Μεγάρου Μουσικής, στο «οικόπεδο» που δημιουργήθηκε από τις επιχώσεις για να παραλάβει τη χρήση αυτή 2. στο μεταβατικό τοπίο μεταξύ του αστικού ιστού και του θαλάσσιου μετώπου. Στην πρόταση το όριο της θάλασσας ανατρέπεται, απορρίπτοντας την ύπαρξή του ως στοιχείο εγκιβωτισμού των κτιρίων. Ο ρυθμός της μουσικής προσπαθεί να δια-

ταράξει το «ατάραχο» δάπεδο και το μετακινεί δημιουργώντας έναν στροβιλισμό, που κατά την κίνησή του «αφήνει» σταθερά τμήματα αλλά ταυτόχρονα χειραγωγεί το υγρό στοιχείο, εισαγάγοντας το στην περιοχή. Η μετάβαση από την πόλη πραγματοποιείται με μια πλατεία υποδοχής της εισρέουσας κίνησης των επισκεπτών, αποδίδοντας ένα σημείο εκτόνωσης της αστικότητας στην επαφή της με τη θάλασσα. Πρόθεση αποτέλεσε η δημιουργία μιας πλατείας, η οποία θα εγκόλπωνε τους δύο κτιριακούς όγκους, ενσωματώνοντας στο δάπεδό της το υλικό του κεντρικού κτιρίου (κεραμικό), επάνω στο οποίο εμφανίζεται πεντάγραμμα, ακολουθώντας τη γραμμικότητα της όψης του.

Η ευρύτερη περιοχή μελέτης εντοπίζεται ως ένα από τα πιο προβληματικά σημεία του αστικού ιστού της πόλης, όπου παρατηρείται μια «ρωγή» της συνέχειας των υπάρχοντων αστικών υπαίθριων χώρων αλλά και του παραλιακού περιπάτου. Στο σημείο στο οποίο έχουν κτιστεί τα δύο κτίρια του Μεγάλου Μουσικής Θεσσαλονίκης, οι νέες διαμορφώσεις του παραλιακού περιπάτου σταματούν απότομα λόγω των περιφραγμένων χώρων του υπάρχοντος λυόμενου κτιριακού σχολικού όγκου και των περιφραγμένων αθλητικών εγκαταστάσεων, κατακερματίζοντας το χώρο και καταργώντας τη συνέχεια του παραλιακού μετώπου και τη σύνδεση της πόλης με τη θάλασσα. Οι αναλογίες μεταξύ δομημένου-

αδόμητου και απόστασης θέασης-ύψους κτιρίων είναι ακατάλληλες για τη σωστή λειτουργία των χώρων και της βιώσής τους από τους κατοίκους. Η πρόταση βασίζεται στην ιδέα της πραγματοποίησης μιας υπαίθριας και δημόσιας σκηνής, ακριβώς μπροστά και σε διάλογο με το κτίριο του Μεγάλου Μουσικής, η οποία αναλαμβάνει το ρόλο του κόμβου που συνδέει τους αποκομμένους μέχρι σήμερα υπαίθριους χώρους της περιοχής, επιτρέπει τη συνέχεια του παραλιακού μετώπου και αποτελεί χώρο μετάβασης από την πόλη προς τη θάλασσα. Διαμορφώσεις ήπιου χαρακτήρα στο παραλιακό μέτωπο εξασφαλίζουν την απαραίτητη διεύρυνση του υπαίθριου χώρου γύρω από τους δύο κτιριακούς όγκους.

ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΥΠΑΙΘΡΙΟΥ ΧΩΡΟΥ ΜΕΓΑΡΟΥ ΜΟΥΣΙΚΗΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΣΤ.108 _ ΕΙΔΙΚΕΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ & ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΤΟΠΙΟΥ – ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ, ΑΝΑΨΥΧΗΣ, ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΕΣ, ΣΧΟΛΙΚΕΣ, ΑΘΛΗΤΙΚΕΣ

Διδάσκοντες: Καθηγητές Κ. Αντωνίου, Γ. Ζωίδης _ Μεταπτυχιακοί φοιτητές: Γ. Γρεβενάρης, Ευ. Τσιόλια _ Φεβρουάριος 2007

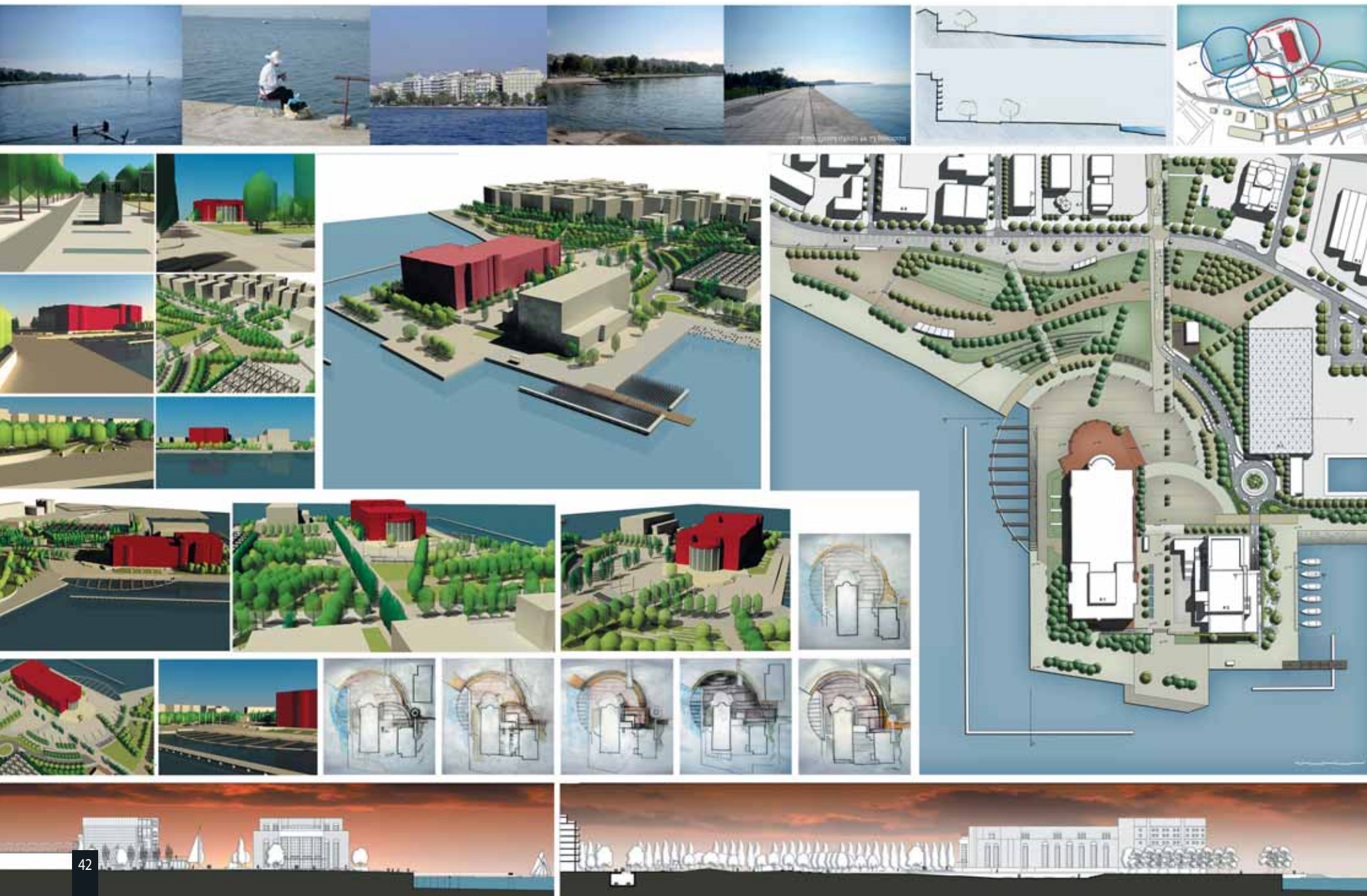
Κεντρική ιδέα της σύνθεσης είναι η δημιουργία μιας κεντρικής πλατείας, η γεωμετρία της οποίας θα δημιουργεί ένα σύστημα άρθρωσης και αναφοράς για τους υπάρχοντες ετερόκλητους κτιριακούς όγκους και τις κινήσεις των πεζών. Ο υπαίθριος χώρος αποκτά πρωταγωνιστικό ρόλο στη ζωή της πόλης. Το δάπεδο παραμορφώνεται, πτυχώνεται και μεταλλάσσεται, αποκτώντας εξάρσεις και υποχωρήσεις, για να παραλάβει ή να ορίσει κινήσεις και ανάγκες των ανθρώπων που τον βιώνουν. Επιδίδεται η ελεύθερη και ανεμπόδιση κίνηση των χρηστών του υπαίθριου χώρου στα διάφορα επίπεδα οργάνωσής του. Η οδός Μαρίας Κάλλας μετατοπίζεται και υπογειοποιείται, προκειμένου να ενοποιηθεί ο υπαίθριος χώρος της πόλης με τον περιβάλλοντα χώρο του Μεγάρου. Ταυτόχρονα, δίνεται δυνατότητα

πρόσβασης των αυτοκινήτων, τόσο στον υφιστάμενο υπόγειο χώρο στάθμευσης, όσο και σε μια υποβαθμισμένη πλατεία πλησίον του κτιρίου του Μεγάρου. Παράλληλα με τον αυτοκινητόδρομο εγκαθίσταται η γραμμή κυκλοφορίας του τραμ, σε ένα επίπεδο πιο υπερυψωμένο από αυτό του αυτοκινητοδρόμου. Στο υπέργειο τμήμα του ο άξονας της 25ης Μαρτίου μετατρέπεται σε κύριο πεζόδρομο. Στο χώρο περιμετρικά του Μεγάρου Μουσικής ακολουθείται πιο συντηρητική αντιμετώπιση, που ακολουθεί την αυστηρή γεωμετρία του κτιρίου. Αντιθέτως, στο χώρο του συνεδριακού κέντρου δημιουργούνται διαφορετικά επίπεδα με πτυχώσεις στο εδαφικό ανάγλυφο, που έχουν ως στόχο να διατηρήσουν την καθαρότητα του κτιριακού όγκου.

Η συγκεκριμένη πρόταση στηρίζεται στη γεωμετρία του κύκλου, η οποία χρησιμοποιείται για τη σύνδεση των διαφορετικών αποσπασματικών ενοτήτων που υπάρχουν στο χώρο. Ο κύκλος αυτός εντάσσει το υγρό στοιχείο, τα δάπεδα, τα κτίρια και το πράσινο σε μια ενότητα που παραλαμβάνει και συνδυάζει όλες τις χρήσεις, ετερόκλητες και μη (αθλητικές, καλλιτεχνικές, αναψυχής). Η ισχυρή αυτή γεωμετρία επικεντρώνεται στα δύο κτίρια και στη συνέχεια αποδομείται σε πιο ελεύθερες καμπύλες, καθώς συναντά τον αυστηρό ορθοκανονικό κάναβο της πόλης. Στόχος της πρότασης είναι η ένταξη του κτιρίου του Μεγάρου Μουσικής στον ευρύτερο περιβάλλοντα χώρο και η εξασφάλιση υπαίθριου χώρου

γύρω από το κτίριο, η ανάδειξη του άξονα της 25ης Μαρτίου και ο σχεδιασμός της απόληξής του στη θάλασσα. Παράλληλα, επιδιώκεται η ένταξη του αθλητικού κέντρου του Ποσειδωνίου στη διαμόρφωση της περιοχής και η δημιουργία μιας υπο-περιοχής με χαρακτήρα πάρκου γειτονιάς. Ο παραλιακός περίπατος, ο οποίος σήμερα τερματίζει απότομα στο Μέγαρο Μουσικής συνεχίζεται προς την περιοχή της Καλαμαριάς. Η περιοχή μελέτης ενοποιείται με την κατοικημένη περιοχή, ενώ κρίσιμη θεωρείται η διευθέτηση της κυκλοφορίας των οχημάτων με διευκολύνσεις πρόσβασης και αποχώρησης. Το όλο εγχείρημα επιδιώκει την αποκατάσταση της σχέσης του κατοίκου της πόλης με τη θάλασσα.

ΣΧΟΛΙΚΟΙ ΥΠΑΙΘΡΙΟΙ ΧΩΡΟΙ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ Προβλήματα & δυνατότητες Το παράδειγμα του 14ου Γυμνασίου - Λυκείου Θεσσαλονίκης

ΣΤ.106 _ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ & ΤΟΠΙΟ. Επιβλέπων: Καθηγητής Ε. Κάστρο _ Μεταπτυχιακή φοιτήτρια: Α. Μαυρίδου _ Μάρτιος 2005

Η διατριβή διερευνά τη σημασία της οργάνωσης και της διαμόρφωσης των σχολικών υπαίθριων χώρων στην Ελλάδα και τα θετικά αποτελέσματα που έχει στους μαθητές και στην εκπαιδευτική διαδικασία. Σκοπός είναι η διεξαγωγή διαπιστώσεων και συμπερασμάτων για το πώς η αρχιτεκτονική τοπίου και ο σχεδιασμός των σχολικών αυλών μπορεί να επηρεάσει θετικά την «αναδιαμόρφωση» του σχολικού περιβάλλοντος, συμβάλλοντας στη σταδιακή μεταμόρφωση του συνολικού σχολικού τοπίου. Τα συμπεράσματα - διαπιστώσεις που προέκυψαν από τη βιβλιογραφική διερεύνηση χρησιμοποιήθηκαν σε εφαρμοσμένη έρευνα, η οποία επαναπροσδιορίζει την περίπτωση του 14ου Γυμνασίου - Λυκείου Θεσσαλονίκης ως παράδειγμα οργάνωσης και διαμόρφωσης σχολικού υπαίθριου χώρου. Μετά από ανάλυση

και ανάγνωση της τοποθεσίας, και σύμφωνα με τις γενικές κατευθύνσεις αντιμετώπισης των σχολικών υπαίθριων χώρων, προτείνονται τα εξής: α) Το σχολείο να ανοιχτεί στην κοινωνία - ο υπαίθριος χώρος του σχολείου να λειτουργεί ως πάρκο γειτονιάς τις ώρες που το σχολείο δεν λειτουργεί. β) Ένταξη του ρέματος Αλλατίνη στην αυλή του σχολείου. γ) Σχεδιασμός ασφαλών και «ελκυστικών» εισόδων. δ) Εξασφάλιση της συνέχειας του υπαίθριου χώρου. ε) Σύνδεση κτισμένου - υπαίθριου - περιβάλλοντα χώρου. στ) Διακριτική περιφράξη. ζ) Αποδέσμευση του υπαίθριου χώρου από τις αθλητικές εγκαταστάσεις με χωροθέτησή τους σε ημιυπόγειο χώρο. η) Δημιουργία περιοχών δραστηριοτήτων με εναλλαγές επιπέδων. θ) Δημιουργία ερεθισμάτων οπτικών, οσμητικών, απτικών, ακουστικών.

ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΥΠΑΙΘΡΙΟΥ ΧΩΡΟΥ ΥΠΑΡΧΟΝΤΟΣ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑΤΟΣ

3Δ_Διπλή διαμόρφωση διά τη γνώση

ΣΤ.106 _ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ & ΤΟΠΙΟ. Διδάσκων: Καθηγητής Σ. Ζαφειρόπουλος _ Μεταπτυχιακοί φοιτητές: Δ. Μεταξάς, Η. Παπαμίχου _ Φεβρουάριος 2006

Η Διπλή Διαμόρφωση, ως κεντρική ιδέα της πρότασης για το σχεδιασμό του υπαίθριου χώρου ενός σχολικού συγκροτήματος στην παραλία της Καλαμαριάς, προέκυψε από τα ζεύγη αντιθέσεων που εντοπίστηκαν στο ίδιο το κτίσμα και στο περιβάλλον του. Οι σχέσεις μέσα - έξω, εσωστρέφεια - εξωστρέφεια, μονολιθικότητα - διάσπαση όγκων, ένταση - προσαρμογή στον περιβάλλοντα χώρο, αναλύθηκαν και λήφθηκαν υπόψη κατά το σχεδιασμό του προαυλίου χώρου, σε συνδυασμό με το διπλό κύκλο σπουδών, τις δύο διαστάσεις του κανάβου, αλλά και τη διπλή όψη που παρουσίαζε το κτίσμα προς την πόλη και προς τη θάλασσα. Το δύο και ο διπλός αποτέλεσαν την αφετηρία της ιδέας. Η οργάνωση

βασίστηκε στις διπλές επιλογές, στις διπλές κινήσεις και στη διπλή διαμόρφωση με τη χρήση χωρόσημων (landmarks) και διαδρομών. Τα χωρόσημα επιλέχθηκαν να είναι γλυπτά, παιχνίδια ή ειδικές κατασκευές με εκπαιδευτικό ρόλο, που τοποθετήθηκαν σαν πόνια πάνω στον κανάβο του υπαίθριου χώρου. Έμμεσες διαδρομές συνέδεσαν τα χωρόσημα μεταξύ τους λαμβάνοντας υπόψη τις σχέσεις κλειστό - ανοιχτό, σκιασμένο - φωτεινό, στεγασμένο - υπαίθριο, ενώ η βασική, άμεση σύνδεση των χωρόσημων σηματοδοτήθηκε με χαράξεις επί του εδάφους και δημιουργήσε μια πορεία γνώσης και μάθησης, μια διαμόρφωση για τη μόρφωση.

Landmark ANEMOS _ Διαμόρφωση πλατείας με χαρακτηρισμό "ανέμου", όπου κυριαρχεί το "γλυπτό - αντίμοδούρες" και τα δαπέδα με γραμμικές χαράξεις, τα οποία παραπέμπουν σε κίνηση ανέμου. Η φύτευση γίνεται με ελαφρύς, οι οποίοι αντίζουν στα υδροσταγονίδια της θάλασσας και τα γκρίζα πλακάκια φώλια με τοβ ελαφρύ βλαστό τους, δημιουργούν ένα υφολογικό σπασμό με το φόντο του ανέμου.

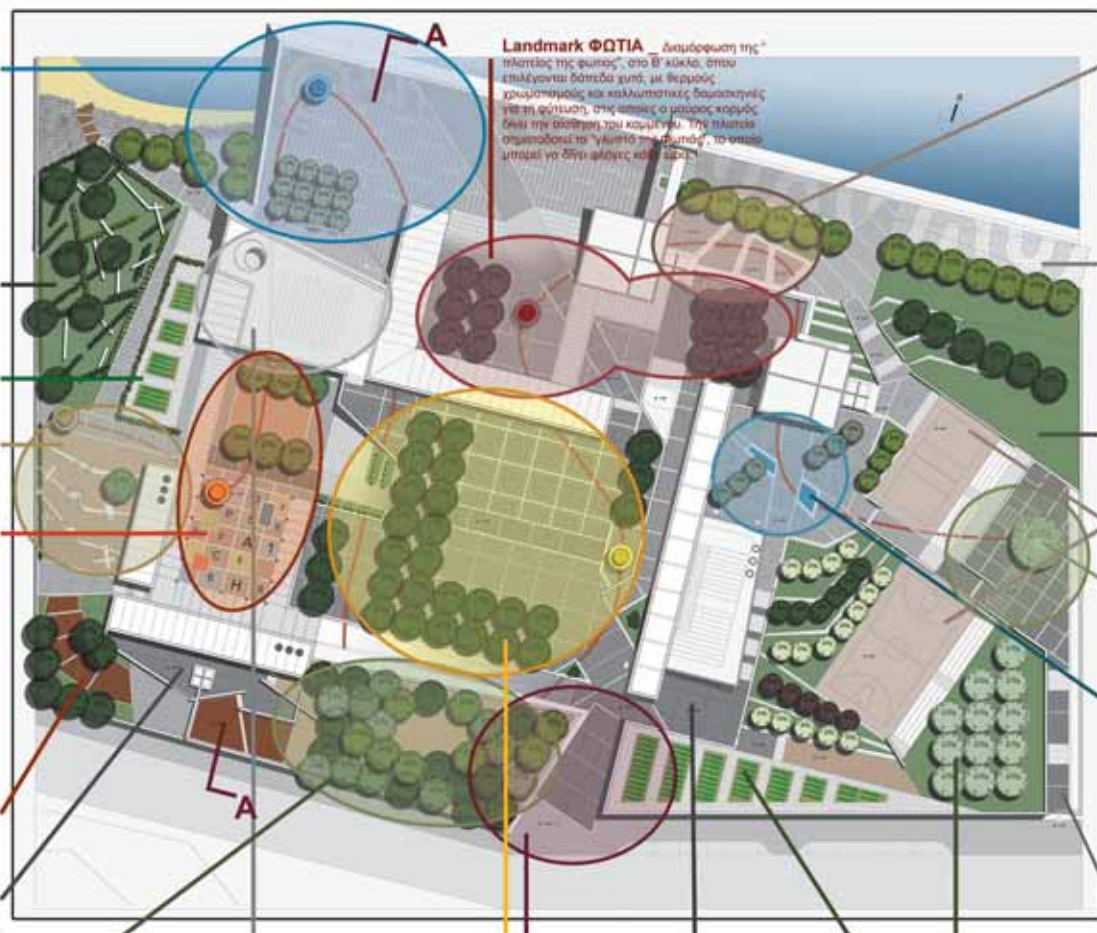
"Δομικός" Λαβύρινθος _ Διαμόρφωση τύπου λαβυρίνθου με θόλους, διαδρομές ειδών, υφών και υφών, σε συνδυασμό με τοχάκια ποικίλων υφών, που λειτουργεί ως χώρος παιχνιδιού, αλλά και ως ένα εμπόδιο, που αποτρέπει τους μαθητές να φτάσουν απευθείας στη θάλασσα.

Λαχανόκηποι Α' Κύκλου
Landmark ΓΗ _ Η "πλατεία της Γης", η οποία συνδυάζει και με τον παιδαγωγικό, δίνοντας στα μικρά παιδιά τη δυνατότητα να γνωρίσουν το έδαφος και τα πετρώματα.

Landmark ΘΕΡΜΟΤΗΤΑ _ Η κεντρική "πλατεία" του Α' Κύκλου διαμορφώνεται γύρω από ένα "γλυπτό - θερμότητα". Τα δαπέδα είναι χυτά και με πολλούς χρωματισμούς. Επίσης, διαμορφώνονται ελαφρύς παιχνίδια. Στην περιοχή μπροστά στη βιβλιοθήκη διαμορφώνεται ένα χώρος με πατημένο χιμα, για παιχνίδια και υποαίθριο μάθημα, σε συνδυασμό με το υπαίθριο αμφιθέατρο - αναδυόμενες. Τέλος, περιμετρικά της αυλής, δημιουργείται από η οποία καταλήγεται θερμότητα, όπως στους λαχανόκηπους.

Ο περίπατος "των παραμυθιών" _ Διαδρομή προς το δάσος, μέσα από ένα "κινηματογραφικό περίπατο", με ήρωες και αφηγήσεις από παλιά παραμύθια. Η πίσω αυλή του Α' Κύκλου, όπου θαφείρεται μικρο - τοχάκια αποσπασμένων "φίλων" για την έξοδο των μαθητών προς το δάσος.

Landmark ΦΩΣ _ Τα "δάσος" του σχολείου, όπου οι μαθητές, μπορούν να έρθουν σε επαφή με τη φύση. Εδώ το χωρόσημο τονίζεται μέσα από την απουσία του. Σε μια τυκονοποιημένη περιοχή, με διανόμηση φυτών, πολλών ειδών, ένας χωροκατασκευαστικός διαμορφώνεται σε ένα "έξοδο". Πρόκειται τόσο για ένα χώρο απαντομένης όσο και για ένα χώρο για μάθημα στη φύση. Το χωρόσημο ΦΩΣ, δηλαδή, είναι το "έξοδο" στο δάσος. Τα παιδιά φροντίζουν στο δάσος, μέσα από μια διαδικασία παιχνιδιού (παιδαγωγικό) και παραμυθίου (διδάσκων παραμυθιών).

Landmark ΧΡΟΝΟΣ _ Η κεντρική πλατεία του σχολείου, όπου οι μαθητές, μπορούν να έρθουν σε επαφή με τη φύση. Εδώ το χωρόσημο τονίζεται μέσα από την απουσία του. Σε μια τυκονοποιημένη περιοχή, με διανόμηση φυτών, πολλών ειδών, ένας χωροκατασκευαστικός διαμορφώνεται σε ένα "έξοδο". Πρόκειται τόσο για ένα χώρο απαντομένης όσο και για ένα χώρο για μάθημα στη φύση. Το χωρόσημο ΧΡΟΝΟΣ, δηλαδή, είναι το "έξοδο" στο δάσος. Τα παιδιά φροντίζουν στο δάσος, μέσα από μια διαδικασία παιχνιδιού (παιδαγωγικό) και παραμυθίου (διδάσκων παραμυθιών).

Χώρος εισόδου _ Διεύθυνση του χώρου υποδοχής και συγκομιδής εισαχθεί, με μέγιστη που πλατύνει τον χώρο, ώστε να γίνεται ορατή η είσοδος από τον πεζό. Διαμόρφωση "θυρωρού" για τα φύλλα, σε υπόσκαφο χώρο.

Χώρος εισόδου για την Αίθουσα Πολλαπλών Χρήσεων _ Σκληρά δαπέδα από χυτό υλικό με γεωμετρική οργάνωση και λαχανόκηποι Β' Κύκλου _ Διαμορφώνονται μικρές ενότητες με απορροφητικά και άλλα φυτά, όπου οι μαθητές μαθαίνουν για την ανάπτυξη τους. Περιμετρικά, ο χώρος καλύπτεται με χαλί.

Ομπρυνώνας _ Διαμορφώνεται, ώστε να εξυπηρετηθούν σκοποί ανάλογα με εκείνους για τους οποίους δημιουργούνται και οι λαχανόκηποι. Χρησιμοποιούνται ελαφρύς δένδρα συννόδια, που συνδυάζονται και με τους χώρους αθλητισμού, που είναι σε άμεση επαφή.

Δευτερεύουσα είσοδος _ εξυπηρετεί τις ανάγκες για μεταφορές και ανεφοδιασμούς, αλλά και τους κατοίκους της ευρύτερης περιοχής, και το σχολείο λειτουργεί για εκείνους ως αστικός, ελεύθερος χώρος.

Landmark ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ _ Διαμόρφωση υπαίθριου εκπαιδευτικού χώρου σε σχέση με τη ράμπα - παρακαλώ περίπτερο.

Ράμπα δευτερεύουσας εισόδου _ μέγιστη του πλάτους της υπάρχουσας ράμπας και διαμόρφωση δαπέδων με βότσαλα λευκού και μαύρου χρώματος σε κυματοειδείς χαράξεις. Επιπλέον, στη ράμπα διαμορφώνονται "απώλειες" - στρογγυλές στο δάπεδο, όπου οι απορροστές τρέχουν "τα ήχη" τους.

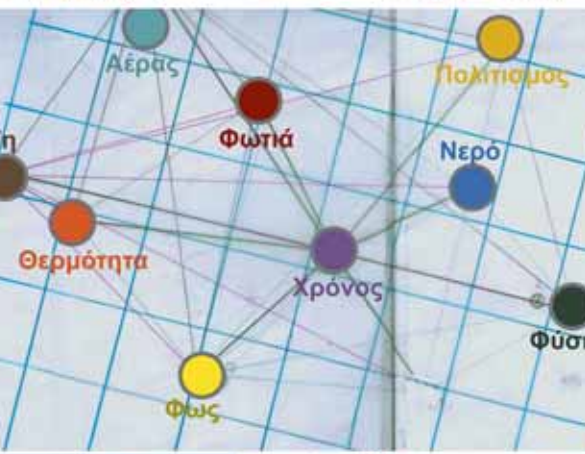
Ελεύθερος χώρος, για παιχνίδι και άθληση _ Κάλυψη με χλοοτάπητα.

Χώρος άθλησης _ γήπεδο μπόλεϊ και βόλεϊ.

Landmark ΦΥΣΗ _ Επισκέπτεται μια ελιά, ως στοιχείο που θα σηματοδοτεί "την πλατεία της φύσης".

Landmark ΝΕΡΟ _ Μια δεξαμενή ήρεμου νερού τοποθετείται στην "πλατεία του νερού", η οποία βρίσκεται σε χαμηλότερη στάθμη από όλες τις υπόλοιπες "πλατείες" του σχολείου.

Δευτερεύουσα είσοδος _ εξυπηρετεί τις ανάγκες για μεταφορές και ανεφοδιασμούς, αλλά και τους κατοίκους της ευρύτερης περιοχής, και το σχολείο λειτουργεί για εκείνους ως αστικός, ελεύθερος χώρος.

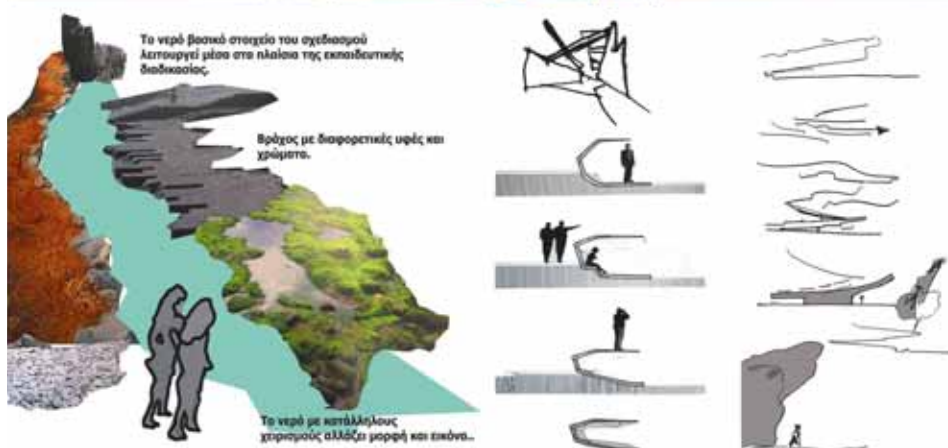
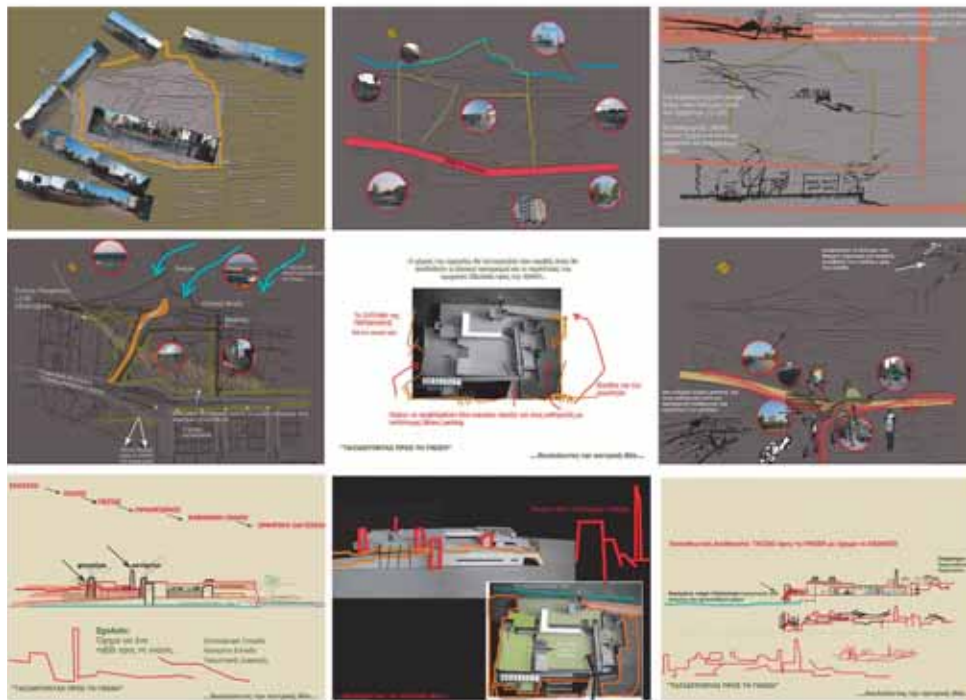
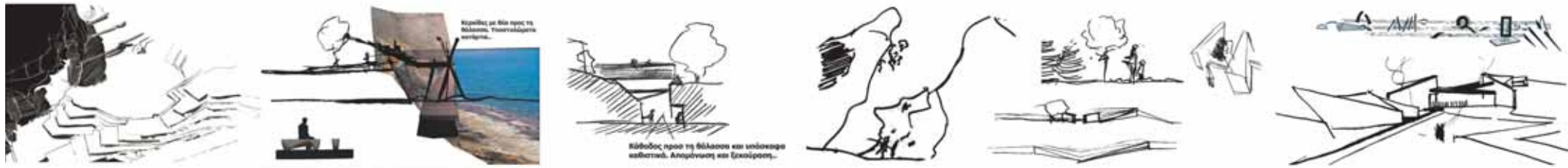
ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΥΠΑΙΘΡΙΟΥ ΧΩΡΟΥ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΟΥ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑΤΟΣ

Ταξιδεύοντας προς τη γνώση

ΣΤ.106 _ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ & ΤΟΠΙΟ. Διδάσκων: Καθηγητής Σ. Ζαφειρόπουλος _ Μεταπτυχιακοί φοιτητές: Κ. Κηρυττοπούλου, Ν. Ελβανίδης _ Φεβρουάριος 2006

Αντικείμενο του σχεδιασμού αποτελεί ο υπαίθριος χώρος της αυλής ενός σχολείου στην Καλαμαριά, γυμνασίου και δημοτικού, και η ανάδειξη των εκπαιδευτικών λειτουργιών μέσα σε έναν υπαίθριο χώρο που χαρακτηρίζεται από τη μονολιθικότητα του κτιρίου και την άμεση γειτνίαση με τη θάλασσα. Η διαδρομή που ακολουθεί ο σχεδιασμός του υπαίθριου χώρου συνδυάζει βασικές έννοιες, όπως σχολείο - πλοίο - ταξίδι - προορισμός - Ιθάκη - ομηρική οδύσσεια και λειτουργεί ως ένα όχημα μέσα από το οποίο αναδεικνύεται η εκπαιδευτική δράση και οι πολλαπλές διακλαδώσεις της. Βασικό σχεδιαστικό εργαλείο αποτελούν τα κεκλιμένα επίπεδα που διασπούν τα σκληρά όρια των κτιριακών όγκων με εγκάρσιες

εισχωρήσεις βράχων και κεκλιμένων τοίχων. Το νερό εισχωρεί στο πλαίσιο της εκπαιδευτικής διαδικασίας ακολουθώντας μια διαδρομή μέσα στον υπαίθριο χώρο προσφέροντας διαφορετικούς ήχους και ροές ανάλογα με την κλίση των κεκλιμένων επιπέδων. Μέσα από την κατάργηση των σκληρών ορίων συνδέεται ο υπαίθριος χώρος του σχολείου με τον άμεσο δημόσιο χώρο και την πρόσβαση του ευρύτερου κοινού προς τη θάλασσα, καθώς προσφέρεται η δυνατότητα για περίπατο έχοντας οπτική επαφή με τον χώρο του σχολείου. Τελικό στόχο και προορισμό του σχεδιασμού αποτελεί η βιωματικότητα του υπαίθριου χώρου μέσα από τεθλασμένη διαδρομή με διαφορετικές στάσεις και εμπειρίες.

Η περιοχή που εκτείνεται από το Βαρδάρη και το Σιδηροδρομικό Σταθμό μέχρι τους Λαχανόκηπους και το χείμαρρο του Δενδροποτάμου, αποτελεί αστικό τοπίο ορισμένο από ετερόκλητα ιστορικά, πολιτισμικά, κοινωνικοοικονομικά και οικολογικά στοιχεία και τμήματα. Η σημερινή υποβαθμισμένη εικόνα, αλλά και η δυναμική μιας πολεοδομικά ανασύνταξης της περιοχής, ως στρατηγική συμβολική δυτική είσοδος της πόλης, ως τόπος επιχειρηματικών και πολιτιστικών δραστηριοτήτων, την καθιστούν σημαντική και μπορεί να συμβάλει με τον ανασχεδιασμό του τοπίου της και στην περιβαλλοντική αναβάθμισή της πόλης. Η διερεύνηση του αστικού τοπίου του δυτικού μετώπου της Θεσσαλονίκης, η προσέγγισή του, τόσο σε επίπεδο ερμηνείας, όσο και σε επίπεδο διατύπωσης αρχών διαχείρισης,

και σχεδιασμού, με βάση την ικανοχωρητικότητα και το δυναμικό του τοπίου, αποτελούν αντικείμενο της εργασίας αυτής. Μέσα από την ανάλυση του τοπίου, κοινωνική, οικολογική και αντιληπτική, προτείνεται η αναδιάρθρωση της εικόνας της περιοχής, η οποία στοχεύει στη βιώσιμη ανάπτυξη της δυτικής Θεσσαλονίκης και κατ' επέκταση ολόκληρης της πόλης. Ο αειφορικός σχεδιασμός και ο οικολογικός κρίσιμος ρόλος που η περιοχή διαδραματίζει για το περιβάλλον της πόλης υποστηρίζονται στη συγκεκριμένη πρόταση και προβάλλονται ως πρότυπο σύνθεσης προσέγγισης αστικής ανάπτυξης, κατευθυνόμενη από τις αρχές σχεδιασμού της αρχιτεκτονικής τοπίου.

- [illegible]

ΑΣΤΙΚΑ Ή ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΙΚΑ ΠΑΡΚΑ ΚΑΙ ΔΙΚΤΥΑ ΠΡΑΣΙΝΩΝ ΧΩΡΩΝ

Βιώσιμη προοπτική για τη σύγχρονη ελληνική πόλη. Το παράδειγμα της δυτικής Θεσσαλονίκης

74

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗ ΔΙΑΤΡΙΒΗ. Επιβλέπουσα: Καθηγήτρια Μ. Ανανιάδου-Τζημοπούλου _ Μεταπτυχιακή φοιτήτρια: Μ. Κουλούρη _ Ιούλιος 2009

Η διατριβή αναφέρεται στον σχεδιασμό μεγάλων πάρκων αστικού ή μητροπολιτικού χαρακτήρα και τη σημασία τους για τη βιώσιμη προοπτική των σύγχρονων ελληνικών πόλεων. Η υπερδόμηση και η άμετρη οικοπεδοποίηση περιόρισαν σε μεγάλο βαθμό τους ελεύθερους χώρους και τα φυσικά οικοσυστήματα τα οποία ως υπολείμματα μόνο σήμερα υφίστανται μέσα στον αστικό ιστό. Αυτοί οι χώροι αποτελούν διαταραγμένα τοπία, που έχουν υποστεί τις συνέπειες της κακής διαχείρισης και εγκατάλειψης. Συχνά είναι παλιές βιομηχανικές μονάδες, εργοτάξια, στρατόπεδα, αεροδρόμια και λιμάνια που έχουν αλλάξει χρήση. Προβάλλεται η αναγκαιότητα μετατροπής των αστικών αυτών υπολειμμάτων σε ελεύθερους χώρους πρασίνου, μεγέθους και ποιότητας σύγχρονων αστικών πάρκων κατά τα ευρω-

παϊκά και διεθνή πρότυπα, προσαρμοσμένα στις ελληνικές συνθήκες. Ειδικότερα παρουσιάζεται μια πρόταση στην κατεύθυνση αυτής της σύγχρονης τάσης για τη Θεσσαλονίκη και συγκεκριμένα για το δυτικό τμήμα της. Ξεχωριστή ταυτότητα αποδίδεται σε κάθε πάρκο του νέου συστήματος. Επιτυγχάνεται η διάχυση του πρασίνου στον αστικό ιστό και σχεδιασμός ενιαίου δικτύου πεζοδιαδρομών, ενοποίηση ελεύθερων χώρων και δικτύωση του αστικού τοπίου. Οι προτάσεις στηρίζονται σε συμπεράσματα της ανάλυσης του αστικού τοπίου και βρίσκονται σε συμφωνία με κατευθύνσεις και επιλογές προγραμμάτων διαχείρισης του φυσικού περιβάλλοντος της πόλης που έχουν εκπονηθεί ή βρίσκονται σε εξέλιξη. Ακολουθούν προσεγγίσεις και σύγχρονες τάσεις ως προς ανάλογα σύγχρονα έργα διεθνώς.

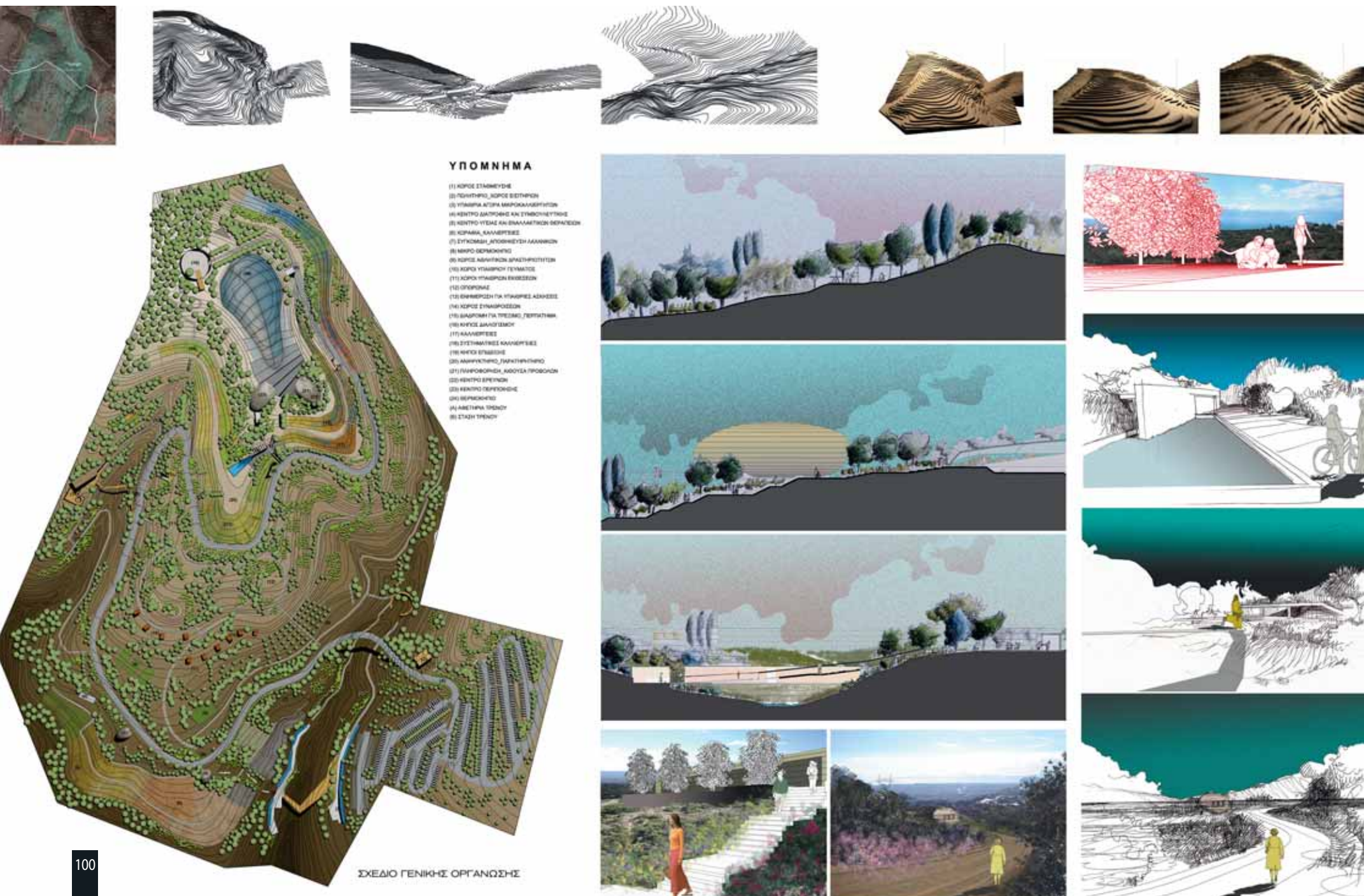
Μετά από ανάγνωση του τοπίου, αναζήτηση του χαρακτήρα, της φυσιογνωμίας και προσδιορισμό της ικανοχωρητικότητάς και του δυναμικού του, επτά χείμαρροι και η περιφερειακή τάφρος της πόλης αντιμετωπίζονται ως πράσινοι ιστός. Γενικές αρχές και κεντρική ιδέα της πρότασης εμπνέονται από το ίδιο το τοπίο και τις ιδιαιτερότητές του. Το περιστατικό δάσος και η θάλασσα δημιουργούν τα δύο έντονα, φυσικά όρια της πόλης. Προτείνονται «Αστικές Υδάτινες Διαδρομές» για τη θραύση των ορίων της πόλης και τη διεύθυνση του γειτνιάζοντος φυσικού στοιχείου, είτε πρόκειται για το δάσος είτε για τη θάλασσα, προς τον αστικό ιστό. Το υποβαθμισμένο, χειμαρρικό τοπίο της πόλης, που εντο-

πίζεται διάσπαρτο μέσα στον αστικό ιστό, έχει τη δυνατότητα, με τις κατάλληλες επεμβάσεις αναβάθμισης, αποκατάστασης και σχεδιασμού, να δημιουργήσει χώρους απόλαυσης, αναψυχής, ψυχαγωγίας, άθλησης, πολιτισμού και εκτόνωσης για τους κατοίκους. Η ανάκτηση όλων αυτών των παραμελημένων, κακοποιημένων και καταπατημένων περιοχών μπορεί να δημιουργήσει ένα αισθητικά αναβαθμισμένο και οικολογικά σταθερότερο αστικό τοπίο. Ταυτόχρονα, μπορεί να προκύψουν νέοι τόποι ξεκούρασης και κοινωνικής απόλαυσης, που θα συμβάλλουν ουσιαστικά στη βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων της πόλης.

Η περιοχή μελέτης εντοπίζεται στα όρια των Δήμων Πανοράματος και Θέρμης στη Θεσσαλονίκη και χαρακτηρίζεται από καθεστώς προστασίας και οικοανάπτυξης. Κυρίαρχο γνώρισμα της είναι το έντονο ανάγλυφο και η δασική βλάστηση. Στόχος του σχεδιασμού είναι η δημιουργία ενός πάρκου που να απευθύνεται όχι μόνο στους κατοίκους της περιοχής αλλά σε ένα ευρύτερο κοινό καλύπτοντας μια ποικιλία επιθυμιών διαφορετικών χρηστών. Οι τρεις άξονες που κινείται ο σχεδιασμός είναι η υγεία, η ευεξία και το κάλλος σε συνδυασμό με την αναψυχή. Δημιουργούνται τέσσερις αντίστοιχες λειτουργικές ενότητες με συνδετικό στοιχείο ένα κεντρικό δίκτυο κυκλοφορίας που εξυπηρετεί

εκτός από τους πεζούς και οχήματα. Προτείνονται ήπιες επεμβάσεις στο τοπίο που δεν βαρύνουν τη φέρουσα ικανότητα της περιοχής και που αναδεικνύουν το έντονο ανάγλυφο. Οι αρχιτεκτονικοί όγκοι (θερμοκήπια, κέντρα ενημέρωσης, ημιυπαίθριοι χώροι άσκησης και αναψυχής) δημιουργούν κέντρα ενδιαφέροντος παραπέμποντας σε εικόνες της ελληνικής αγροτικής πρακτικής. Έτσι, τώννεται η συνδιαλλαγή του ατόμου με τον ίδιο του τον εαυτό, με τον συνάνθρωπο του και με τη φύση μέσα σε έναν υπαίθριο χώρο εκτός της πόλης, αλλά δίπλα σε αυτήν ακολουθώντας την απλότητα των γραμμών του ίδιου του τοπίου.

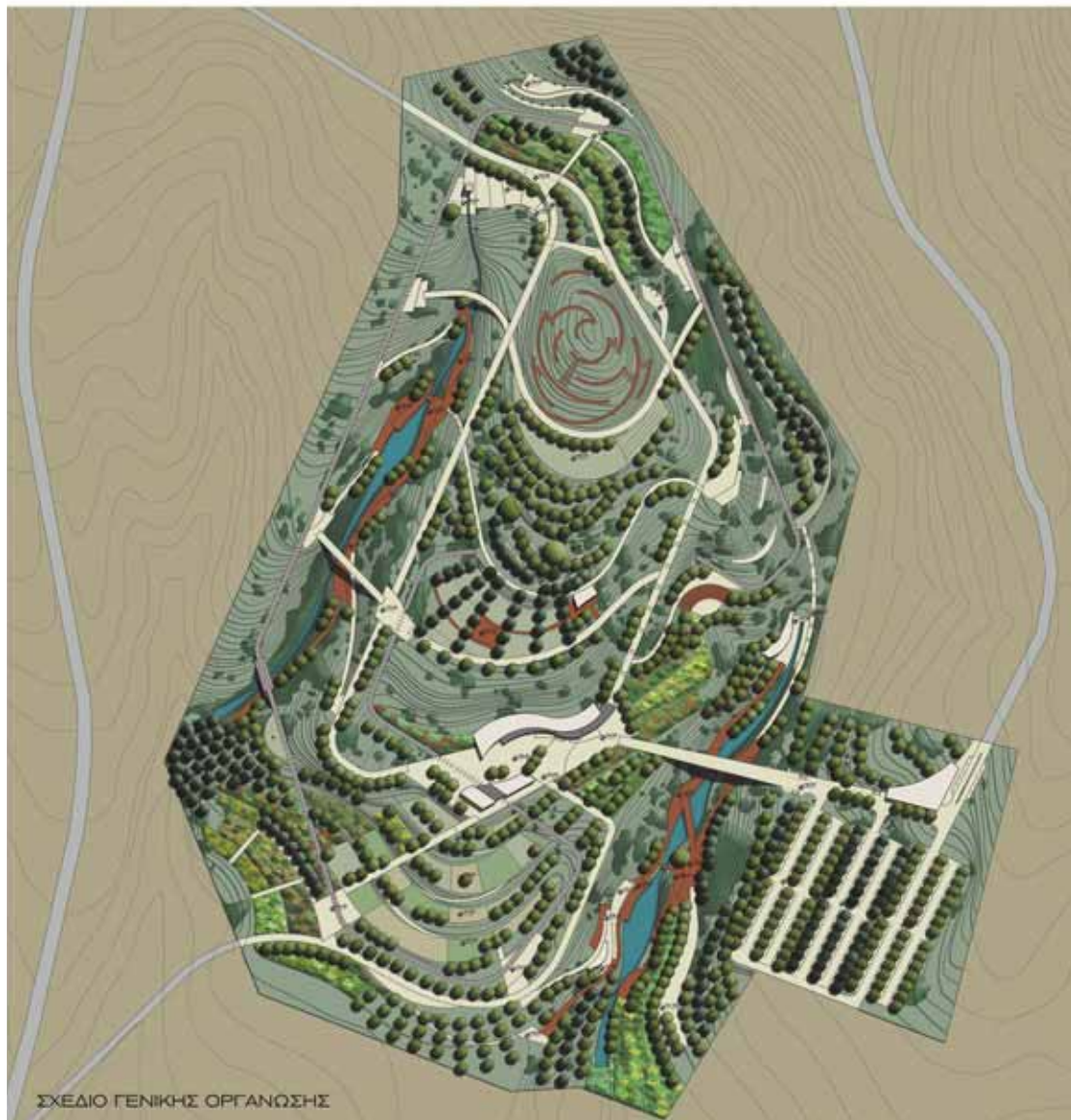

ΣΤ.104 _ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΠΕΡΙΑΣΤΙΚΟΥ, ΑΓΡΟΤΙΚΟΥ ΚΑΙ ΦΥΣΙΚΟΥ ΤΟΠΙΟΥ

Διδάσκων: Καθηγητής Ι. Α. Τσαλίκης _ Μεταπτυχιακοί φοιτητές: Η. Παπαμίχου, Δ. Τέλη _ Φεβρουάριος 2007

Το περιαστικό τοπίο, λόγω της κλίμακας, των ορίων, της έκτασής του, της έλλειψης οπτικών εμποδίων και του φυσικού περιβάλλοντος, προσφέρει δυνατότητες που ένα πάρκο ή ένας παιδότοπος μέσα στην πόλη δεν μπορούν να προσφέρουν. Στο πάρκο που διαμορφώνεται στην περιοχή του Πανοράματος, σε μία έκταση 250 στρεμμάτων, το παιχνίδι και η τέχνη συνυπάρχουν, αλληλεπιδρούν και αλληλοεπηρεάζονται: κάθε δραστηριότητα παιχνιδιού εμπεριέχει μια μορφή τέχνης, αλλά και κάθε εικαστική χειρονομία στο τοπίο αποτελεί μια δράση. Η θέση της περιοχής μελέτης, ανάμεσα σε δύο αναπτυσσόμενες περιοχές κατοικίας, ευνοεί την ανάπτυξη ενός εναλλακτικού χώρου δραστηριοτήτων, που απευθύνεται σε άτομα όλων των ηλικιών, καθώς το παιχνίδι αντιμετωπίζεται ως απόδραση από το αστικό περιβάλλον

και όχι ως αποκλειστικό προνόμιο της παιδικής ηλικίας. Η προσαρμογή στο εδαφικό ανάγλυφο, η εκμετάλλευση των υπαρχουσών κλίσεων, η εξασφάλιση θέας, η προστασία από τους δυσμενείς ψυχρούς ανέμους και η αξιοποίηση των θετικών βιοκλιματικών στοιχείων της περιοχής αποτέλεσαν τις αρχές του σχεδιασμού. Οι χρήσεις περιέλαβαν τέσσερις βασικές ενότητες: πολιτισμός, φύση, ψυχαγωγία («παθητική αναψυχή») και αθλητικές δραστηριότητες («ενεργητική αναψυχή»). Παράλληλα, αναπτύχθηκαν δραστηριότητες που είναι αναγκαίες για τη λειτουργία και την επιτυχία του πάρκου (κεντρικές λειτουργίες, εστιατόρια, βιβλιοθήκες, καταστήματα, εκτεταμένος χώρος στάθμευσης κ.ά.).

Βασική σχεδιαστική επιλογή αποτελεί η καλύτερη δυνατή προσαρμογή των διαμορφώσεων στο έντονο ανάγλυφο της περιοχής. Για τον λόγο αυτό προτιμήθηκαν καμπυλόμορφες χαράξεις για το δίκτυο των διαδρομών, οι οποίες ακολουθούν σε μεγάλο βαθμό τη διάταξη των ισοψών καμπύλων του εδάφους. Οι ρέουσες καμπύλες γεωμετρίες έρχονται σε αντιδιαστολή με κάποιες έντονες ευθύγραμμες πορείες και με τα τετραγωνισμένα σχήματα, τα οποία κυριαρχούν στον πυρήνα του πάρκου, όπου χωροθετούνται και τα περισσότερα κτίρια. Οι βασικές θεματικές ενότητες, που αναλαμβάνουν να υλοποιήσουν την κεντρική ιδέα της διαμόρφωσης, είναι τέσσερις: Η πρώτη έχει ως θέμα τη σχέση των φυτών με τη διατροφή και περιλαμβάνει τον Κήπο της Δήμητρας, τον Οπωρώνα, τον Αμπελώνα του Βάκχου και τον Ελαιώνα της Αθηνάς, το Θερμοκήπιο, το Εστιατόριο. Η δεύτερη έχει ως θέμα τη χρήση των φυτών ως πρώτες

ύλες και περιλαμβάνει την πλαγιά του Ασκληπιού, τον κήπο της Αφροδίτης, τον κήπο των χρωμάτων. Η τρίτη έχει ως θέμα τη συμβολή των φυτών στη διαμόρφωση των δημόσιων και ιδιωτικών χώρων των οικισμών και περιλαμβάνει κτίρια, πεζοδιαδρομές, πλατεία και οικιακούς κήπους με φυτά, που συναντώνται στους κήπους των παραδοσιακών οικισμών. Η τέταρτη έχει ως θέμα την παρουσία των φυτών στην ελληνική τέχνη από την αρχαιότητα μέχρι σήμερα και περιλαμβάνει ένα ποολίβαδο με υπαίθρια έκθεση έργων τέχνης και έναν ημιυπαίθριο χώρο με θέα προς όλη την περιοχή. Οι ενότητες αυτές πλαισιώνονται από δύο ρέματα, από τα οποία το ένα καταλήγει σε μία τεχνητή λίμνη, και από δύο περιοχές με επίσης έντονο φυσικό χαρακτήρα, το δάσος των Νηρηίδων και το ιερό άλσος των Θεών.

